

Seder Chazzanut Brandon 1892

Uitgave J. Meijer 1950

**Gemoderniseerd en geannoteerd door
J.B. Sondervan**

Versie: dd 27 februari 2025

Contents

VOORWOORD Brandon.....	7
VOORWOORD Sondervan	7
VERHANDELING OVER DE ZEMIEROT.....	8
HOOFDSTUK I OVER DE ORDE DER GEBEDEN	9
A. OP WERKDAGEN	9
B SJABBAT DAGEN.....	11
C ROSJ CHODESJ (ראש חודש)	13
D SJABBAT EN ROSJ CHODESJ שבת וראש חודש	14
D ^{II} ORDE VAN HET UITROEPEN VAN DE VASTENDAGEN.....	16
E MAAND NISSAN (30 dagen)	16
F SJABBAT HAGADOL	17
G HET PESACHFEEST פסח.....	18
H MAAND IJAR פסח שני לעומר	26
I MAAND SIWAN	27
HET WEKENFEBST שבועות	28
J MAAND TAMOEZ	30
MAAND AB	32
K VASTENDAG VAN AB.....	34
L. Sabbat Nachamoe	37
M MAAND ELOEL	39
N MAAND TISJRTE	40
O VASTENDAG VAN GEDALJA	44
DE BEKERINGS DAGEN, enz.....	45
P KIEPOER כפור.....	46
AVONDGEBED ערבית	46
OCHTENDGEBED	48
WETLEZING	49
MOESAF GEBED.....	49
MIDDAGGEBED	50
SLOTGEBED	50
Bijlage 1 Eleitos Sabbat Hagadol 1952	53
Bijlage 2 Benoeming chatanim Rosj Hasjana 1949	53

Afkortingen van de gebruikte bronnen (EH nummer verwijst naar Ets Haim inventaris nummer)

1. **JP = Seder Chazzanut Josuah Jesurun Pinto (EH-48-e 01 & 02) – 1758** (Portugees)
2. **SHA = Anoniem** (Portugees en NL) (EH-49-B-23 en EH-48-E-36 & 37) – **ca 1795**.
3. **OdC = Orde der Ceremoniën (EH-V-1206) – ca 1810** (Nederlands).
4. **OB = Oëb Brandon (EH-47-D-45) -1892** (Nederlands; ouder manuscript uit 1866 in Ivriet is onvindbaar)
5. **JDB = Seder Chazzanut J.D. Blanes (334A 4482-2641)** Nederlands, ca 1900. Hier is niet beschreven de periode strandende Sjabbat nachamu tot de Sjabbat voor Rosh Hashana.
6. **AQ = Adam Querido Querido (EV-48-D-13) – 1937**: min of meer kopie van Brandon.
7. **BC = Bram Cardozo – 1937**: min of meer kopie van Brandon. 1ste deel Ivriet -1866, 2de deel Nederlands 1892. In het Ivriet deel heeft hij soms eigen toevoegingen in het Nederlands.
8. **JM = Jaap Meijer –1950**: min of meer gedrukte versie van Brandon.
9. **NN = S. Nunes Nabarro – ca jaren 1960**: geannoteerd exemplaar van Meijer.
10. **SRP = Haham Pereira & rabbijn Drukarch (??) – ca 1950-1980**: geannoteerd exemplaar van Meijer.
11. **JBS = Sondervan; website & auteur van dit werk**

Bron 8 wordt als uitgangspunt gebruikt. Bronnen 4, 6, 7, 9 en 10 zijn hieraan gerelateerd en worden volledig met 8 vergeleken. De andere bronnen zijn minder uitgebreid en of dusdanig verschillend dat ik slechts minhagiem die anders zijn, dan wel niet voorkomen in 8, vermeld in de voetnoten. Bron 1 is in het Portugees, slechts een klein deel is naar het Engels vertaald. Sporadisch heb ik ook dit manuscript geraadpleegd, vanaf de beschrijving van Siwan (pagina 180R). Bron 5 is gerelateerd aan de Nederlandse versie van bron 2.

Een groot verschil tussen het manuscript van Brandon (OB) en de ander manuscripten is dat Brandon in deel 1 niet alleen de feest- en bijzondere dagen beschrijft (§E t/m §Ee) zoals alle anderen, maar ook de werkdagen, Sjabbat en Rosj Chodesj (§A t/m §D) en in deel 2 algemene zaken die niet direct gerelateerd zijn aan de kalender.

Meer over deze manuscripten is te vinden in het artikel [Seder Hazzanut manuscripts](https://www.chazzanut-esnoga.org) op de Chazzanut website: <https://chazzanut-esnoga.org>.

Afkortingen

- V. = Voorlezer (חזן)
- K.T. = Kadiesj Titkabah (קדיש תתקבל)
- K.L. = Kadiesj Lengela (קדיש לעילה)
- K.D. = Kadiesj Derabbanan (קדיש דרבנן)
- R.Ch = Rosj Chodesj (ראש חודש)
- M.S = Mi Sjeberach (מי שברך)

Woordenlijst

- **Honra**: 7 dagen van Abeloet (שבעה).
- **Offertas**: giften bij saudes (מי שברך).
- **Misjmara**: vastendag ingaande Rosj Chodesj (יום כיפור קטן).
- **Saudes**: מי שברך.
- **Subiren**: opgeroepen worden naar de Tora.
- **Rogativa**: gebed voor ernstig ziek persoon. In SHA worden hiermee ook de dagelijkse smeekgebeden aangeduid (תחינות), de context is bepalend.
- **Velho(s)**: ouderling(en) van de (kerke)raad.

Opmerkingen:

- Meijer heeft vaak de tekst van Querido gebruikt, omdat deze moderner was. Zo gebruikt Brandon het woord “dezelve”, terwijl Querido “zij” gebruikt. Brandon gebruikt het woord “besnijdenis”, terwijl Querido “beriet” gebruikt. In onderstaande vergelijking geef ik deze taalverschillen niet aan, tenzij deze wezenlijk dan wel relevant zijn. Een voorbeeld van een relevant verschil is dat Meijer “Lag Baomer” schrijft, terwijl Brandon en alle anderen ל"ג לעומר schrijven. Het laatste is uiteraard correct.
Meijer heeft ook gebruik gemaakt van de eerdere tekst van Brandon in het Ivriet uit 1866, waar hij beschikking over had. Helaas is dat manuscript momenteel onvindbaar in Ets Haim.
- Meijer heeft, wegens technische beperkingen na de oorlog, veel Ivriet getranscribeerd en dat niet consistent gedaan. Ik heb in onderstaande bewerking het Ivriet hersteld, zoals oorspronkelijk door Brandon geschreven. Hier moet worden opgemerkt dat Brandon “gewoon recht” schrift gebruikt, terwijl alle andere manuscripten in Rashi schrift zijn geschreven. Om de toegankelijkheid te vergroten heb ik in dit manuscript “gewoon recht” schrift gebruikt.
- De paginanummers in de linker kantlijn verwijzen naar de pagina in de Meijer uitgave.
- Woorden in (*cursief tussen haakjes*) zijn door mij toegevoegd om de leesbaarheid te vergroten.
- Voetnoten die belangrijk zijn om de tekst goed te begrijpen hebben een verwijzing ([zie footnote](#)) en de note zelf is ook **bold**
- In deze teksten staat “het Hechal” en “de Sefer”. Ik pas dit aan naar “de Hechal” en “het Sefer”, zoals gebracht in Hebreeuwse en Jiddische woorden in het Nederlands, Heikens et al 2005, ISBN 90-12-09293-0. Het taalgebruik in het algemeen is enigszins aangepast (bv den is veranderd naar de).
- In alle manuscripten wordt elk gebed (ochtend, middag en avond) afgesloten met תקובל ברצון. Het enige manuscript waar het niet in staat is de Nederlandse versie van Brandon (OB). In de oudere Ivriet versie, waarvan wij slecht de kopie hebben van Cardozo (BC) staat het wel, zei het niet altijd. Slechts op die plekken waar je zou kunnen verachten dat het niet zou worden gezegd staat “ת.ב.” wat de afkorting is van תקובל ברצון, zie bv pagina י"ט. Op de Nabarro tapes komt dit niet voor.
Ik heb geen idee wat hier is gebeurd. In NY eindigen ze met “תקובל ברצון ותפילתנו”, in London zeggen ze niks.
- **Gemarkeerde tekst** verwijst naar een pagina verderop die nog niet beschikbaar is.
-

VOORWOORD Brandon

¹ De Handleiding, die ik ten behoeve (*van*) mijn Ambtgenoten in de volgende bladzijden geschreven heb, voorziet in een reeds lang gevoelde behoefte.

Zij bevat in de Nederlandse taal, en wel op veel uitgebreider schaal dan met de bestaande Handleidingen van dien aard in andere talen geschreven, het geval is, in de eerste plaats al hetgeen tot de Orde der Gebeden behoort, en ten tweede, al hetgeen de Voorlezer dient te weten, betreffende de hedendaagse Gebruiken en Ceremonieën in de Synagoge en bij bijzondere plechtigheden.

Schrijver heelt getracht zo mogelijk zelfs van de kleinste bijzonderheden gewag te maken, opdat deze Handleiding de naam van *vraagbaak voor de Voorlezer* ten volle moge waardig zijn.

Mocht het in de praktijk blijken, dat nog enkele punten ontbreken, of dat er later veranderingen in de bestaande gebruiken zullen plaats hebben, dan zijn voor een en ander nog bladzijden beschikbaar om hiervan melding te maken.

I. OëB BRANDON, Voorlezer.

Amsterdam juni 1892
Siwan 5652

VOORWOORD Sondervan

Al vele jaren verzamel ik verschillende versies van Seder Chazzanut manuscripten en geannoteerde gedrukte exemplaren. In 2021 heb ik met enige hulp de Seder Chazzanut uitgave van Jaap Meijer gedigitaliseerd. Dit opent de weg voor een uitgebreide vergelijking tussen de verschillende documenten.

Een uitgebreide beschrijving van de [diverse manuscripten](#) is te vinden op de [Chazzanut website](#), waar ook digitale (doorzoekbare pdf) versies staan van de belangrijkste werken.

Het zal wel enige tijd in beslag zal nemen alvorens dit werk klaar is. Ik zal daarom van tijd tot tijd tussenversies op de [website](#) publiceren.

Amstelveen, 29 april 2021

¹ Dit voorwoord staat in de originele tekst van OB voor hoofdstuk 1 op pagina 5

VERHANDELING OVER DE ZEMIEROT

² Voorheen werd het lezen van de זמירות te allen tijde door de Ondervoorlezer of Voorlezer van de Chebra verricht. De dienstdoende Voorlezer begon dan op Werkdagen met ישתבח; op Sjabbat en Feestdagen met נשמת en op ראש השנה en יום כפור met de dichtstukken, die onmiddellijk na de שירה volgen.

Sinds het jaar 5646 (1886) is de Voorlezer verplicht in zijn rustende week de זמירות te lezen. Daar de Orde van die gebeden soms verschillend is, heeft de schrijver het noodzakelijk geacht hierop te wijzen.³

en volgende stukken tot en met קדיש תתקבל worden alleen op de Werkdagen gezegd, als men smeekgebeden leest, maar niet in de סליחות.

⁴ In de dagen van חנוכה begint men deze psalm met מזמור שיר חנוכת הבית לדוד.

Vanaf ⁵ tot ראש השנה op יום כיפור zingt de Parnaas of Ouderling הוא האלוקים; Op יום כיפור de חכם; op הושענה רבה ook een Parnaas of een Ouderling.

Psalm 19 ⁶ מספרים wordt op de vastendag van Ab vervangen door Psalm 137 . על נהרות בבל .

en חול המועד דחג המצות, ערב חג המצות, שלוש רגלים, ⁷ שבת, op שבת wordt niet gezegd מזמור לתודה. Deze wordt wel gelezen op: ראש השנה, יום כיפור, ערב כיפור, חול המועד דסוכות en ook op הושענה רבה.

האזינו ⁸ dan leest men behalve op de vastendag van Ab; ⁸ dan leest men behalve op de vastendag van Ab; אז ישיר משה tot איכה: אדמתנו עמו.

Op de volgende dagen wordt zij gezongen: ⁹

1. Op Werkdagen: Indien er een Beriet is of wel een bruidegom in de Synagoge is.
2. Op Sabbat, Rosj Chodesj, Feest-¹⁰ en Middendagen, op de dag voor ieder feest, Rosj Hasjana en Kipoer niet uitgesloten. Op יום כיפור, אסרו חג, de dag na Kipoer, חנוכה, פורים, ר"ה לאילנות, פורים, פורים קטן, פורים קטן, Pesach Sjenie (פסח שני), Lag Baomer ¹¹ (ל"ג לעומר), (ט"ו באב) ¹² Toe beAb

² Dit onderwerp mist bij BC. Wellicht heeft Brandon dit bij de vertaling toegevoegd, wat aannemelijk is omdat het volgende onderwerp begint bij A.

³ JBS: na de oorlog was er nog maar een chazzan. De samaas, S. Mendes Coutinho, las de זמירות.

⁴ JBS: psalm 30

⁵ Deze tekst is van AQ, de tekst van OB is hier onduidelijk vanwege correcties

⁶ Psalm nummers zijn een toevoeging van JM. OB en AQ geven alleen de psalm naam. Ik geef beiden

⁷ Vanaf hier is de tekst van AQ, OB is compacter

⁸ Dit is een footnote in AQ

⁹ JBS: op Sjabbat en Feest gebruiken wij de "grote melodie", op werkdagen een simpelere melodie

¹⁰ NN: voegt toe half - feest

¹¹ SRP: Lag Laomer

¹² OB: 15 Menachem

Op Sjabbat בשלח en בשלח פסח ויושע wordt שירה met zangtekens gezongen. ויושע wordt herhaald door de Voorlezer en ook תביאמו enz. wordt door hem herhaald. Hierna vervolgt men

ה' רופאך tot כי בא סוס פרעה, welk laatste vers door de Voorlezer wordt herhaald. Voorts als naar gewoonte. המלוכה

. וכפר אדמתו עמו tot האזינו שירה de afdeling תשעה באב in plaats van de

[13] מזמור לתודה en טוב להודות van Sjabbat zonder זמירות leest men de הושענה רבה

(Brandon heeft hier een Voorwoord, zie pagina 7 hierboven. Meijer heeft dit helemaal aan het begin gezet, AQ er BC hebben dit niet)

HOOFDSTUK I OVER DE ORDE DER GEBEDEN

A. OP WERKDAGEN

Het ochtend, middag en avondgebed wordt door de Voorlezer verricht naar de volgorde van de gebeden van “Silva Mendes”.

Afkondigingen [14] hebben plaats als volgt: Bij het ochtendgebed: na קדיש תתקבל en op de dagen van de Wetlezing וֹסֹר הַנּוֹתָן. Bij het middag- en avondgebed: tussen beide gebeden וֹסֹר ותשועת [15] in de עומר bij het Mincha gebed na קדיש תתקבל en bij het Avond gebed וֹסֹר de aanvang [16], waarop door de Voorlezer het vers ותשועת herhaald wordt.

Het Rogativa [17] moet bij elke dienst, indien nodig, קדיש תתקבל וֹסֹר gezegd worde en de offertas na de קדיש תתקבל. Zelfs als het spoedeisend is, geschiedt dit וֹסֹר de aanvang gevolgd door קדיש תתקבל.

Indien er een besnijdenis [18] in de Gemeente is, zegt men geen smeekgebeden bij het ochtendgebed, en ook als er een bruidegom in de Synagoge is, vanaf de ochtend van de huwelijksdag tot en met de achtste dag bij het middaggebed. Zijn de gehuwde weduwnaar met weduwe, dan geldt deze regel tot en met de derde dag.

In bovenstaande gevallen zegt de Voorlezer direct na de herhaling van de Amida: קדיש לעילה , בית יעקב וכו', קדיש תתקבל , ובא לציון , אשרי

[13] Laatste deel staat niet in OB, wel in AQ; onduidelijk waar dit vandaan komt.

[14] BC: בעד החולה; JBS: zie meer in [deel2-H3](#)

[15] BC: het eerste geval: als men מנחה-ערבית samen leest; het 2de geval, bv tijdens de עומר, als men מנחה en ערבית los leest.

[16] Deze zin staat niet in AQ

[17] OB voegt toe: “*of gebed voor de zieke*”. Footnote JM: De Portugese termen zullen worde toegelicht bij de publicatie van Hoofdstuk III: Over het gebruik van de Portugese taal in de Synagoge. K.T. = Kadiesj Titkabal K.L. = Kadiesj Lengela. NN & SRP voegen toe: K.D. Kadiesj Derabbanan Footnote OB en AQ: verwijzen [naar deel 2-VI](#)

[18] OB: In dit geval wordt de שירה gezongen

de Amida: קדיש לעילה, הנותן, ברוך המקום, אשרי enz. Na de lezing: ובא לציון, אשרי en met יהללו brengt men het Sefer naar de Hechal. Na de Ascabot ¹⁹ zegt men יעקב בית יעקב tot slot.

De Smeekgebeden, hier weggelaten, zijn שבט יהודה, נפילת אפים, מזמור יענך, קל מלך יושב קל, als ook אפי' ארך. In het Rogativa ²⁰ en op Sjabbat middag צדקתך.

Op maandag en donderdag nadat het Sefer in de Hechal is gebracht zegt de Voorlezer het verkort Ascaba ²¹ (later) van de overledenen gedurende de laatste elf maanden, waarvan het register bij de Voorlezer berust. Hij noemt eerst de naam van een man omdat hij begint met טוב שם.

Na het שחרית leest de Voorlezer het Ets Haim עץ חיים (zie de 2e druk Gebeden S.I. Mulder, bl. 159), gevolgd door K. קדיש door de Abeliem ²². Is er echter een Honra ²³ of opheffing van Abeloet dan worden deze verzen weggelaten (zie later ²⁴).

²⁵ Na afloop van een of ander zegt de Voorlezer een afdeling uit de משניות voorafgegaan door כל ישראל en gevolgd door רבי חנניא waarop K. D. קדיש דרבנן door de Abeliem gezegd wordt.

¹⁹ JBS: 11 maanden

²⁰ Deze woorden zijn in JM weggevalen

²¹ In JM staat dit op pagina 227; OB verwijst naar pagina 204, AQ naar 203.

²² OB heeft hier deze tekst: "Behalve deze verzen worde op deze plek gelegenhedenverzen gezegd, die ik te zijner tijd zal vermelden". Ik (JBS) neem aan dat hij hier doelt op de verzen die op gezette tijde het עץ חיים vervangen. BC schrijft dit expliciet.

²³ 7 dagen Abeloet (שבעה)

²⁴ JM verwijst naar footnote 17 hierboven; OB en AQ naar **deel 2-II**;

BC voegt toe עץ חיים במקום הדין צידוק

²⁵ AQ: dit geschiedt sinds 1901 niet meer. In plaats hiervan leert de Chacham, waarna קדיש דרבנן. JBS: tegenwoordig doen wij dit alleen als er aan het begin van de dienst geen minjan was, zodat de aanwezige Abel geen קדיש דרבנן kon zeggen.

¹ Op vrijdagavond zegt men de psalm מלך ה' in plaats van למנצח בנגינות. Na Mincha zegt de Voorlezer הנותן met inlassing van het Formulier (zie later ²) Op bevel van de Parnaas begint de Voorlezer לדוד en vervolgt zoals het boek aanwijst.

Bij het Ochtendgebed na קדיש תתקבל zegt de rustende Voorlezer de wekelijkse Ascabot uit het Livro ³ aanvangende met de datum van de vorige zondag tot op die Sabbat ⁴. Hierna nodigt de Voorlezer de President om naar de Teba te komen en eerstgenoemde verdeelt de Mitswot voor de Sefer-dienst, later eveneens nader omschreven ⁵. De Voorlezer zegt הנותן ⁶ מי שברך לקהלות, והנני ⁷. Waarna de Voorlezer gevolgd door de Parnaas en Samaas zich naar de Hechal begeeft. Daar gekomen spreekt de Voorlezer מי שברך uit en het geld offrenen door de Functionarissen. Zie verder nader. ⁷ Zo er echter אבלים zijn, of indien iemand הגומל wil zeggen dan gaan deze ceremoniën ⁸ vóór de andere Mizwothaires.

De Voorlezer heft גדלו aan en op de Teba gekomen zingt hij אקרא ה' כי שם en nadat het Sefer vertoond is, zegt de Voorlezer תמים דרכו enz.

Aan zeven personen wordt de Afdeling van de Wet voorgelezen als volgt: aan de Cohen, Levie en vijf andere personen. De Cohen roept, men op als volgt:

⁹ כהן קרב וכהן יעמוד השם הטוב N.N. לקרא בתורה וישמרהו צורו

Bij de zes andere personen laat men de drie eerste woorden weg. Bij de voorlaatste voegt men het woord סמוך toe en bij de laatste het woord משלים. Een gehuwde roept men הגביר, een ongehuwde deבחור, iemand boven zestig jaar הנכבד, השיש הנכבד, des verkiezende ¹⁰. Bij een Bruidegom zegt de Voorlezer vóór de naam הבחור. Bij de vader, bij wie een of meer zoons geboren zijn en bij een dochter ובעל הבית, bij een dochter ובעל הבית, bij meer dochters ובעל הבית, bij een zoon en dochter ובעל הבית. Als men de Opperrabbijn van de Gemeente roept: מורנו ורבנו. ¹¹ Roept de Voorlezer een Opperrabbijn op van een andere gemeente: N.N. הרב. הגביר הנעלה מורנו ורבנו.

¹².

¹ בערב שבת במנחה אין נופלים על פניהם: BC

² JM zegt verder niks. OB en AQ verwijzen naar pagina 135 resp. 138 waar het Portugese deel van de הנותן staat.

³ JBS: dit zijn de boeken met Ascabot per datum

⁴ JBS: hieruit blijkt dat Ascabot achteraf worden gezegd, niet vooruit. Zie NN pag 210

⁵ OB verwijst naar pagina 132, QE verwijst naar pagina 135: deel 2 hoofdstuk III

⁶ NN voegt toe: + מי שברך לחיילים

⁷ OB verwijst naar pagina 132 AQ naar 206

⁸ OB: met de gewone מי שברך

⁹ In AQ mist het deel na NN.

¹⁰ OB heeft “des verkiezende” tussen haakjes

¹¹ OB: zonder voornaam.

¹² Dit laatste heeft OB niet. Wel een verwijzing naar pagina 210: indien de Voorlezer zelf subirt. AQ heeft dat iets verder

overledenen, die op de vooravond van Kipoer worden herdacht. welke bladzijde steeds besloten wordt met de namen ^[21]:

החכם Abraham Acohen d'Ereira,
Isak Franco Medeira,
en Isak Abenhacar.

Het is daarom wenselijk dat men deze namen in het Elfmaanden Register heeft ^[22].

De Voorlezer leest השיבנו gevolgd door קדיש לעילה, en de Amida, daarna צדקתך enz. Spreekt men geen Smeekgebeden uit ^[23] dan leest men ook geen צדקתך, behalve ראש השנה en ^[24] כיפור. Zelfs zo er een חתן in de Synagoge is, en het is Sabbat, dan leest men wel ^[25] צדקתך.

Op uitgaande שבת ^[26] leest men volgens het boek ^[27]. Is er echter in de loop van de week een feestdag of Kipoer dan leest men geen שובה. Slechts het laatste vers ימים אורח קדוש en ואתה קדוש. In de Habdala laat men het woord ששת weg.

Pag. 174

C ROSJ CHODESJ (ראש חודש) ^[28]

Op elke Sabbat, die Rosj Chodesj voorafgaat, maakt de Voorlezer vóór חסדך יהי van de gemeente bekend op welke dagen het feest is, met vertolking in de Portugese taal. ^[29] Op Sjabbat vóór de maand Ab vangt men aan met מי שעשה ניסים, dus zonder רצון יהי. Op Sjabbat voor de maand Tisrie wordt de Afkondiging verzwegen.

Op de 29ste van iedere maand zegt de Voorlezer bij het Ochtendgebed na קדיש תתקבל de Ascabot van **Joseph Sarfatie en Ester Sarfatie-Foa**. Op Sjabbat zegt men dit na de gewone Ascabot. Op werkdagen wordt dit onmiddellijk gevolgd door de Pregão ^[30], dat het Mincha voor hen, die vasten ^[31] om één uur plaats heeft, luidende:

"Mincha se rezará esta Tarde por os senhores, que jejuão Mizmara, a huma hora"

^[21] Meer over deze drie namen op de [website](https://www.chazzanut-esnoga.org)

^[22] OB: ten einde deze niet te vergeten

^[23] OB heeft andere tekst: "is er echter een oorzaak dat men geen smeekgebeden zegt indien het een werkdag was"

^[24] OB en AQ zetten כיפור vóór ראש השנה

^[25] OB: verzwijgt men צדקתך; SRP & NN: géén צדקתך

^[26] Het woord "Sjabbat" mist in Meijer

^[27] BC voegt toe:

במוצאי שבת מבדיל בתפילה אתה חננתנו ואחרי העמידה יהי שם, קדיש לעילה, שובה, ואתה קדוש [ואם בחודש אלול יאמר כן סליחות] קדיש תתקבל והבדלה, שיר המעלות, קדיש ליתומים וכו"

^[28] OB noemt deze paragraaf "Nieuwmaansfeest"

^[29] AQ: zie bladzijde 147 210-211??? SHA & JDB: "is het zondag ר"ח zegt men למחר, zondag & maandag למחרת ולימחרת manha e depois de manha he Rosh chodesh, dinsdag ביום השלישי enz. en Sjabbat ביום שבת קודש JM brengt dit in deel III op pagina 213

^[30] AQ brengt de pregãos niet in de tekst, maar alleen in deel II hoofdstuk III (pag 139 en verder) OB noemt pregão "kennisgeving"

^[31] AQ: van de Misjmara. Het tijdstip en de pregão missen, waarschijnlijk omdat het in die tijd al een zeldzaamheid was. Na de oorlog is er, voor zover bekend, niet meer gevast (JBS).

Valt Rosj Chodesj op vrijdag, zaterdag, of zondag, dan wordt op de vorige donderdag gevast [32]. Uitgezonderd de Misjmara van Tisrie. Deze kan op vrijdag gehouden worden. De Misjmara van Tebet wordt gehouden op 24 Kislew met inachtneming van het bovenstaande. Voor Ijar vast men niet wegens het verbod van vasten in de maand Nissan.

Op dergelijke vastendagen is de dienstdoende Voorlezer verplicht om, bij een voldoende aantal vastende mannen, bij de dienst aanwezig te zijn ten behoeve van de Sefer lezing. [33]

Bij het Mincha vóór Rosj Chodesj zegt men geen smeekebeden. Is het Sabbat, dan geen צדקתך. Het avondgebed wordt aangevangen met ברכי נפשי en men zegt in de Amida יעלה ויבא. Na שיר למעלות zegt de Voorlezer zelf de קדישים en niet de Abeliem [34]. Derhalve zegt de Voorlezer geen צבקות ה'.

Bij het Ochtendgebed zegt men weer יעלה ויבא en na de herhaling van de Amida het verkorte Hallel. Op השכבות טבת leest men, daar tevens Hanuka is, de "grote Hallel", קדיש תתקבל, en de השכבות van de 1ste dag [35]. Hierna הנותן, enz., יהי ה' אלקנו, waarna.

Men haalt een Sefer uit, waarin men de Parasa van die dag aan vier personen voorleest. 1. כהן tot 3. tot בשמן כתית רביעית ההין enz. tot ואמרת להם ברכי נפשי; 2. שנים ליום עולה תמיד ונסכה. 4 tot het einde.

Na de lezing קדיש לעילה אשרי, gevolgd door ובא לציון, en met יהללו brengt men het Sefer naar de Hechal en de Voorlezer zegt שובה.

Men [36] ontdoet zich van de תפילין en op order van de Parnaas leest de Voorlezer השיבנו קדיש ברכי, ברכי, קדיש דרבנן, קדיש קוה, קדיש יהא שלמא, ברכי נפשי. קדיש תתקבל, מוסף לעילה door de Voorlezer

Bij het Mincha zegt men יעלה ויבא en na למנצח בנגינות zegt de Voorlezer קדיש.

Pag. 175

D SJABBAT EN ROSJ CHODESJ שבת וראש חודש

Indien de eerste avond van Rosj Chodesj op vrijdagavond valt, herinnert de Voorlezer vóór de Amida aan Rosj Chodesj.

"Dirão Vosses na Amida o Verso de Ros Hodes"

Bij het Ochtendgebed zegt men wederom [37] יעלה ויבא in het gebed. Na de herhaling het verkort Hallel en קדיש תתקבל. Na de gewone Ascabot leest de Rustende Voorlezer de Ascabot van R.Ch. als het de eerste dag is.

[32] BC: ההשכבות די צרפתי יאמר לעלם בכ"ט מכל חודש וחודש

[33] BC heeft deze opmerking niet.

[34] BC: החזן יאמר כל הקדישים בין בלילה בין ביום חוץ לפני הודו:

[35] SRP: niet de lijst der 11 maanden

[36] JM heft een andere tekst: Men ontdoet zich van de Tefillin en op order der Parnas leest de V. K.L., Hasjebenoe en men leest Moesaf, K.T., Barechie Nafsje, Kawe enz., alles doorde V. Zoals boven staat in OB, AQ & BC.

NN geeft aan dat K.L. en Hasjebenoe moeten worden omgedraaid

[37] OB heeft hier "dit vers" יעלה ויבא ipv

Men haalt 2 Sefariem uit, en leest uit de eerste aan 7 personen voor ^[38] קדיש en na de offertas van משלים zegt de Voorlezer השיבנו צבקות אלקים enz. ^[39], hetgeen men bij iedere Sefer verwisseling zegt, en men brengt het tweede Sefer op de Teba, waarin de Voorlezer begint ביום השבת enz. en eindigt met ונשכנו יעשה. Wederom Kadiesj en de Haftara van die dag met herhaling van het vers והיה מדי חודש.

Is het tevens zondag R.Ch, dan zegt men ook de eerste en laatste verzen van מחר חודש. Is het alleen Zondag of Zondag en Maandag R.Ch, dan leest men die Sjabbat de Haftara ויאמר לו יהונתן ^[40].

Op Sjabbat R. Ch. Ab roept men de Voorlezer die deze dag Haftara zegt, bij het tweede Sefer op. Men leest na de Haftara het eerste en laatste vers van de Haftara van Sjabbat R.Ch. ^[41].

Ook indien onderstaande Rosj Chodesj dagen op Sjabbat vallen, voegt men na de Haftara het eerste en laatste vers van de Haftara van שבת וראש חודש toe, en indien nodig ook van מחר חודש:

als	שבת ר"ח ניסן	הפטרת שבת החודש
	אב	שמעו
	אלול	ראה
	טבת	חנוכה
	אדר	שקלים

Op Sjabbat R.H. Ab subirt de rustende Voorlezer en zegt de Haftara שמעו met het eerste en laatste vers van אמר כה nadat dit door de Gemeente gezegd is. ^[42]

Voor het מוסף herinnert de Voorlezer aan R.Ch. ^[43],

"Dirão vosses a Musaph Sjabbat Weros Hodes"

Bij het Mincha zegt men ויבא יעלה in de Amida en verzwijgt צדקתך.

- * -

Op elke Sabbat, dat drie Sefarim worden uitgehaald, leest men de Afdeling van de week in het eerste Sefer aan zes personen voor, bij het zevende kapittel wordt dan niet opgehouden, en men roept de zesde persoon gewoon met סמוך op. In het tweede Sefer leest men voor de zevende persoon, welke ook gewoon met משלים geroepen wordt. Dan leest men na de tweede en na het derde Sefer het Kadiesj gebed, niet na het eerste Sefer ^[44].

^[38] OB: de afdeling van de week

^[39] Footnote OB: Zie het gehele vers, Gebeden Mulderm2de druk blz 86

^[40] Deze zin staat niet in OB, daar staat: "De haftara ויאמר לו יהונתן wordt in zijn geheel gezegd als Sjabbat de 29ste van de maand is.

^[41] Deze zin staat niet in OB, wel in AQ

^[42] Deze zin staat niet in AQ, wel in OB. Het lijkt dat JM het twee keer heeft, zie note 41 hierboven

^[43] BC: וזאת ההכרזה יעשה גם כן אם חל יום שני בשבת, waar met יום שני 2de dag R. Ch wordt bedoeld.

^[44] De tekst in OB is anders, maar inhoudelijk identiek

D^{II} ORDE VAN HET UITROEPEN VAN DE VASTENDAGEN

45	Vastendag van Tamoez	צום הרביעי
	Vastendag van Gedalja	צום השביעי
	Vastendag van Tebet	צום העשירי

Bovenstaande vasten roept men uit de Sjabbat die de vastendag onmiddellijk vooraf gaat vóór

אחינו בית ישראל שמעו צום רביעי יהיה למחר יהפוך סתו וכו' חסדך יהי

Echter שערִי רצון nu vóór Rosj Hasjana, op de 2de dag צום השביעי wordt uitgeroepen op de 2de dag Rosj Hasjana, nu vóór שבת תשובה afgekondigd! R.H. op donderdag en vrijdag dan wordt de vastendag op

Andere vastendagen roept men niets af volgens סימן

א' כ'ף'	
א	צום אב
כ	צום כפור
ף	צום פורי [תענית אסתר]

Pag. 176

E MAAND NISSAN (30 dagen)

Indien de eerste Nissan op Sabbath valt, is het die Sabbath שבת החודש en men leest in het derde Sefer een afdeling uit פסוקים אלה בא אל פסוקים אלה, met inachtneming van het bovenstaande. ⁴⁶

Van 1 Nassan af zegt men geen smeekebeden gedurende de gehele maand ^[47]. Na het Ochtendgebed op de Werkdagen zegt de Voorlezer in plaats van עץ חיים ^[48] enkele verzen uit het boek שיר השירים. De Voorlezer vangt steeds aan met het vers הסלע בחגי יונת' enz. en leest een vers ad libitum ^[49] uit het Hooglied gevolgd door het vers היושבת בגנים enz., waarna de Abeliem de Kadiej zeggen. Is er een Honra dan worden deze verzen verzwegen ^[50]. ^[51]

45 Dit komt uit AQ, het staat niet in OB, JM & BC, maar wel als een vergelijkbare tekst op de eerste pagina in SHA op deze plek (voor Pesach). Zij brengen hier de dagen in Ivriet en Portugees: למחר, ביום, Manhana, Tersa feira, Quinta feira. JDB brengt dit voor Tishri. Dit zal verder worden behandeld in paragraaf **J Maand Tamoetz**. **JDB voegt Portugese tekst toe: (Manha) (Tersa feira) (Qeuinta feira) he Jejeum וְכֹל אוֹתוֹ וְכֹל יְהִיפֹר**

46 AQ verwijst naar pagina 17 (hier naar de vorige pagina, de paragraaf over het uithalen van drie Sefarim. BC geeft hier de genoemde beschrijving en voegt toe גומרים תפילה כשאר שבתות

47 BC voegt toe: לא בשחרית ולא במנחה

48 BC: אחרי עלינו לשבת, hetgeen op hetzelfde neerkomt

49 Hier in de betekenis “naar keuze” BC: אזה פסוק

50 אם יש אבלות בקהל עושין צידוק הדין במקום הפסוקים BC:

51 SHA voegt hier een pregão toe die elke middag moet worden gezegd, t/m donderdag voor Sjabbat Hagadol over de verplichting de finta te voldoen. Dit is niet meer relevant omdat tegenwoordig de fina per kalenderjaar loopt.

F SJABBAT HAGADOL

Op Vrijdagavond zingt de Voorlezer het halve Kadiesj [52] en na רועי ה' מזמור zingt de Gemeente Kadiesj wijze Sjabbat Nachamoe [53]. Echter wordt het middelste vers door de Voorlezer gelezen. Maar יגדל als naar gewoonte.

S' Morgens zingt de Voorlezer het קדיש en de [54] קדושה. Na het קדיש תתקבל zegt de Voorlezer [55] שלש פעמים met de daarbij gevoegde מי שברך voor het Feestoffer, maar in plaats van de woorden חצי פלורין zegt de Voorlezer: כפי ערך הקצוב [56].

Nadat de Hashcavot gezegd zijn nodigt de Voorlezer de President op de Tebah. De Voorlezer leest in het Portugees het besluit van de Kerkenraad af, behelzende het af- aan aantreden van de Parnassim [57]. De Voorlezer spreekt het מי שברך uit voor de afgetreden Parnassim. Daarna zingt de Gemeente ה' תהלתה waarop de Voorlezer het בסימן טוב aanheft met מי שברך van de nieuw- of Herbenoemde Parnassim.

Na het verdelen van de Mitswot voor de Wetlezing zegt de Voorlezer het **Ascaba van Isaac de Pinto** (מה רב). Voorts Hanotin enz. Bij de Haftara wordt het laatste vers שלח לכם herhaald.

Nadat de Voorlezer is teruggekeerd naar de Teba nodigt hij, op bevel van de Voorzitters, de predikant uit door het woord בכבוד!; en de predicatiën nemen op die Sjabbat een aanvang [58].

Bij het middaggebed zegt men geen צדקתך en bij het Avondgebed zegt men alleen het laatste vers van שובה en verzwijgt her woord ששת in de Habdala. Valt echter de eerste paasdag op שבת dan leest men als op gewone zaterdagavond.

[52] SHA voegt toe “השכיבונו”

[53] SHA: men zingt halve Kadiesj en השכיבונו

[54] SHA: en שירה חדשה

[55] OB verwijst hier naar de 2de druk Gebedenboek Mulder bladzijde 161

[56] SHA verwijst naar de nedaba voor Succot, waar staat: Begint de Mahamad met f10, en daarna gaan de Hazanim in de rondte door de Snoge, iedereen door een zijde, om te zeggen de Miseberach aan al de Jehidim en Congregantes.

[57] JM voegt hier een tekst toe, zoals gebruikt in 1952, deze staat in **Bijlage 1 Eleitos Sabbat Hagadol** SHA voegt toe “... roept men de Gabai om zijn rekening te doen”

[58] JBS: deze gingen door tot en met Sjabbat Tesjoewa, zie pagina 44 note 73, maar dit wordt niet meer gedaan.

BC schrijft:

הדרשים מתחילין בזאת השבת קודם תפילת מוסף בקיץ ולא בחורף ומכאן ואילך בכל שבת שלפני חדש חדש
SHA: Gedurende het zomerseizoen wordt alle zaterdagen bij het ochtendgebed, vóór het uithalen van het boek Mozes gepredikt, bij tourbeurten door 3 a 4 predikanten. Een der assessoren (dajaniem) doet zulks op de Sjabbat voor Rosj Chodesj.

OdC: Gedurende het zomerseizoen wordt alle zaterdagen bij het ochtendgebed, vóór het uithalen van het boek Mozes gepredikt, bij tourbeurten door 3 a 4 predikanten. Een der assessoren (dajaniem in dienst van de gemeente) doet zulks op de Sjabbat voor Rosj Chodesj.

G HET PESACHFEEST פסח

[1] [2] Op de dag voor ingaande feest, 's middags vóór ותשועת, nodigt de Voorlezer de Opperrabbijn naar de Tebah [3], teneinde de gemeente bekend te maken met de Dieniem [4] van het Paasfeest. waarop de Voorlezer onmiddellijk bekend maakt het uur waarop het חמץ moet zijn vernietigd.

"A pela manha se deve in de baldado o Chamits as ...horas o mais tardar". [5]

Valt het feest op donderdag [6] dan voegt de Voorlezer hierbij de herinnering aan het ערוב maken *"Vosses tens obrigação de fazer Ngeroeb"*.

Ingaande van het feest bij het ochtendgebed [7] maakt de Voorlezer bekend dat het Mincha voor de Vastendag van de Eerstgeborenen om één uur wordt gelezen.

"Mincha se rezara esta tarde por os Senhores, que jejuão a huma hora". [8]

Valt de eerste feestdag op zondag dan wordt de voorgaande donderdag gevast [9]. De dienstdoende Voorlezer moet steeds dan tegenwoordig zijn, om de Hechal te ontsluiten.

Op Sjabbat (zie footnote [10]) ingaande feest Pesach worden alle ceremonieën van Sjabbat Hagadol verricht. Het zingen op Vrijdagavond en Sabbatmorgen, het lezen van שלוש פעמים, kortom geheel

[1] Hier staat in OB een footnote die verwijst naar pagina 223. Daar staat vervolgende telex: 1 Nissan 5661: Op verlangen van de opperrabbijn wordt voortaan van 1 Nissan to het Paasfeest, dagelijks een half uur voor de aanvang van het middaggebed een halachische voordracht gehouden van de wetten voor- en op het naderende feest. De vrijdag en Sjabbat middag zijn hiervan uitgesloten.

Eronder staat: Ter aanvulling van het bovenstaande is bepaald dat voortaan elke ochtend op de werkdagende lezing van de משנה door de Voorlezer vervangen zal worden door die van de Opperrabbijn, die tevens een duidelijke verklaring in het Nederlands hieraan toevoegt. Ook op המועד חול ויום טוב is zulks van toepassing.

[2] OdC schrijft niks over Pesach, maar verwijst naar Succot dat in deze uitgave eerder staat.

[3] OB; voegt toe tussen haakjes (met het woord בכבוד)

[4] OB: "voorschriften"

[5] SRP corrigeert "o" naar "e no"; AQ brengt de tekst van de pregão niet, maar verwijst via pagina 209 naar pagina 140, waartussen de nadere pregãos deze staat als nummer 5.

[6] BC schrijft עירוב עירוב ג' שלפניו לעשות עירוב. JDB schrijft "dinsdagmiddag"

[7] BC voegt note toe in Nederlands: des morgens geen מזמור לתודה

[8] AQ brengt op pagina 209 de dienst op תענית

למנצח על הגתית, פטום הקטורת, אשרי, קדיש לעילה, השכבות, ספר תורה, בצאת, יהללו, תנו, עמידה, קדיש תתקבל, הודו לה' כי טוב, קדיש יהי שלמה, עלינו לשבח, שיר (ל)המעלות, ה' צבקות

BC verwijst hier naar pagina 105 waar hetzelfde staat, maar voegt toe bij "הודו לה'": "niet de psalm van Paas maar die eindigt met - לוחם לל - enz." [JBS: dus niet psalm 107 maar 136]. En aan het einde חסו בו zingen, eindigen met ה' צבקות עמנו.

[9] JDB schrijft "Indien Pesach valt op zondag vast men op donderdag", en in de kantlijn staat dat "Indien vrijdag פסח is, dan wordt die vrijdag wel gevast".

[10] SRP schrijft boven deze regel "voor Sjabbat"; AQ voegt in een note toe "voor de Sjabbat van ingaande feest". OB: zie note 11 hieronder

JBS: dit is de verklaring (zie ook volgende twee footnotes): het gaat hier over de situatie waar Pesach op zondag valt en dus Sjabbat hagadol ingaande Pesach. In dat geval worden alle ceremoniën van Sjabbat hagadol een Sjabbat eerder gedaan, behalve de Haftarah, die op Sjabbat ingaande Pesach wordt gelezen.

Dit is in lijn met de tekst van BC

als of het Sjabbat Hagadol is ^[11]. De Haftara is hiervan uitgezonderd ^[12]. Uitgaande Sjabbat is heel gewoon.

Op de donderdagmiddag die aan het paasfeest vooraf gaat, worden de Dieniem door de Rabbijn verkondigd. Maar het uur van Chamets vernietiging wordt op vrijdagavond voor de הנותן bekend gemaakt. Alsook dat men het Ochtendgebed voor die Sjabbat om 6 uur aanvangt.

"A pela manhã sa rezará a tephila as seis horas".

Men leest die ochtend wat haastig en laat de Ascabot weg. Men tracht om 8 uur gereed te zijn.

Ingaande feest leest men het Middaggebed als naar gewoonte, maar zegt בצאת in de plaatse van למנצח. Op Vrijdagmiddag in plaats מלך ה'. Op Sabbatmiddag in de plaatse van הללו אודה. Het opheffen van de Treurdagen wordt verricht na Mincha maar zonder המות בלע. Op order van de President vangt de Voorlezer aan met de psalm van het feest הודו לה' כי טוב.

Op de eerste avond zingt hij met de vereiste melodie het ברכו, קדיש, מי חכם enz. ^[13]

Na de Amida het Grote Hallel ^[14], gevolgd door קדיש תתקבל. ~~Het Nedaba voor de Godsdienstschool Vestaria dos Talmidim~~ ^[15], בצאת ישראל, קדיש door de Gemeente ^[16] en ברכו door de Voorlezer. עלינו en יגדל op Feestwijs.

Valt de eerste avond op vrijdagavond, dan zingt men השבת שיר ליום מזמור de feestpsalm en de Voorlezer herhaalt לביתך als op de vrijdagavond. Voor ושמרו אלה מועדי zegt men ויכולו Na de Amida מעין שבע ^[17].

Is de eerste avond op uitgaande Sjabbat dan herinnert de Voorlezer voor de Amida ותודעו.

"Dirão vosses nà amida o verso de wattedienoe y hisistes nos saber!"

Bij het Ochtendgebed zingt de Voorlezer de קדיש וקדושה. Na het grote Hallel תתקבל קדיש. Ascabot. Nedaba voor Vestaria dos Talmidim. De President komt op de Tebah en de Voorlezer vangt aan met de benoemde of herbenoemde Administrateur van de Begraafplaats בית חיים ^[18] en zegt eerst שברך מי voor de afgetreden en טוב בסימן zonder zang, voor de benoemde (bestuurder).

אם חל ש' הגדול בערב פסח יעשה כל הדברים שנעשו בש' הג' כמו מינוי פרנסים, נדבת הרגל, דרוש וגו' בשבת : שלפניו והדיין ידרוש בדין פסח ביום חמישי שלפניו.

Dit staat in SHA en JDB: Zo ingaand שבת הגדול is, wordt deze de tevoren gedaan.

^[11] Hier volgt JM de tekst van AQ. OB heeft deze tekst: op Sjabbat ingaande Pesach zijnde, worden alle ceremoniën van שבת הגדול zoals het uitroepen van שלוש פעמים, de eleitie van het afteden en toetreden van Parnassiem enz. op de voorgaande Sjabbat verricht [het haftara is hiervan uitgezonderd]

^[12] OB deze zin tussen haakjes, BC niks, SHA, niks

^[13] SHA: ook השכיבו זינגן

^[14] BC voegt toe in Nederlands: geen sjihigijanoë, dit staat ook bij Hallel Shacharit

^[15] NN: deze zin is doorgestreept

^[16] SHA: zingen tot יהא רבא מברך en dan de Voorlezer tot יהא שלמא רבה en dan weer samen zingen.

^[17] BC voegt in Nederlands: enige keer dat מעין שבע gezegd wordt

^[18] JM geeft hier de tekst van 1952. Deze laat ik weg omdat dit niet meer wordt gedaan. Bet Haim heeft geen eigen ebstuur meer. Ook de Vestaria dos Talmidim bestaat niet meer.

SHA heeft het over veel meer chevrot: Terra Santa, Cautivos, Bet Haim en Gemilut Chasadim.

De Mitsvot worden verdeeld ^[19] voor twee Sefarim. In het eerste Sefer leest men aan 5 personen voor de afdeling uit Parasa אל פרעה משה, בא אל ויקרא משה, en op Sjabbat aan 7 en begint לכם הזה היום. In het 2e Sefer leest men het feestoffer ובחודש הראשון.

Na iedere Seferlezing zegt de Voorlezer Kadiesj. Haftara enz.

Als de Sefarim in de Hechal zijn ^[20], wacht de Voorlezer op de Tebah totdat de President de Hechal wederom heeft geopend voor de תיקון הטל. De Voorlezer zegt השיבנו העילה en zegt מוריד הטל לברכה, waarop de Moesaf in stilte wordt gelezen. Hierna herhaalt de Voorlezer dezelfde met de Piutiem op gebruikelijke wijze. Voor de Moesaf, Nedaba voor "Vestaria" ^[21]. Na de herhaling קדיש תתקבל en de Hechal wordt gesloten. De Voorlezer wacht totdat de President op zijn plaats is en heft aan אין כאלוקינו etc.

- * -

Om half een gaan de beide Voorlezers vergezeld van de assistent Voorlezer en de Rabbijnen naar de Synagoge om het boek שיר השירים te lezen.

De dienstdoende Voorlezer begint met het vers בחגוי הסלע en vangt aan met het eerste vers. De rustende Voorlezer volgt het tweede. De assistent Voorlezer het derde vers en vervolgens de Rabbijnen. Op de eerste dag leest men tot de helft van het Hooglied tot ושכרו דודים en vervolgt op de tweeden dag ער ילבי אני ישנה tot het einde. Op beide dagen zingt men na de lezing היושבת בגנים enz. waarop het Kadiesj van de Avelim wordt gezegd.

Men leest het middaggebed zonder הקטורת. Zelfs op Sabbat; אשרי, ובא לציון, אשרי en de Amida. Daarna קדיש תתקבל en voor de laatste maal Nedaba Voorlezer Vestaria [JBS: zie note 21] gevolgd door de Psalm van het feest.

Is het Sjabbat dan zegt de Voorlezer na קדיש לעילה de Nedaba, ואני תפילתי המות, en met ברוך המקום wordt het Sefer uitgehaald, waarbij aan 3 personen het kapittel van de Parasa van de volgende week (wordt) voorgelezen. Voorts השבת שיר ליום מזמור en met יהללו wordt het Sefer teruggebracht. Na de Wetlezing wordt Hashcava gezegd van degenen die vóór Feest begraven zijn ^[22]. De Amida als hiervoor.

- * -

Op de 2de feestavond leest men als op de eerste avond. Na קדיש תתקבל spreekt men de Omertelling uit en zegt na למנצח בנגינות het ^[23] בצאת. Door de Gemeente wordt de קדיש gezongen. Is het donderdagavond dan herinnert de Voorlezer voor het gebed aan Ngeroeb.

"Os senhores, que não fizeram ngeroeb se assufrirão sobre o Senhor Dajan!"

Valt de 2de avond op uitgaande Sjabbat dan voor de amida uitroepen: ותודיענו.

"Diraõ vosses na amida o verso de Watodienoe y hisistes nos saber".

^[19] Hier verwijst OB in een footnote naar hoofdstuk IV pagina 147

^[20] BC : ועושין נדבה :

^[21] In OB staat dit aan het einde van deze paragraaf. Dit wordt niet meer gedaan, zie note 18.

^[22] SHA zegt hier: "geen ascabot van het jaar" BC: אומרם ההשכבות די"א חודשים:

^[23] OB schrijft למנצח בנגינות, בצאת ישראל,

[24] Bij het Ochtendgebed haalt men 2 Sefarim uit. In de eerste leest men aan vijf personen de Afdeling אמור (שור או כשב או עז) en in de tweede zoals de eerste dag. Na beide lezingen het Kadiesj. Is het vrijdag, dan verkondigt de Voorlezer voor חסדך יהי het uur van Mincha, zijnde het uur van de ingang van Sabbat [25].

“Mincha se rezara esta tarde as ... horas”

De Voorlezers komen een half uur vroeger voor het שיר השירים in de synagoge [26] en beginnen bij אני ישנה ובו'.

- * -

Het Mincha zoals de vorige dag (zonder Nedaba).

- * -

[27] Uitgaande van de eerste feestdagen, zijnde de eerste avond Middendag, leest men het Avondgebed gewoon [28]. Voor de Amida kondigt de Voorlezer af

1e Het vers חוננתנו אתה,
2e Het vers יעלה ויבא,
3e Het vers אבינו ברכנו.

In de Amida [29]

“Dirão vosses a amida de saliente de Sabbath com os versos da Pasqua, e d'aqui por deante dirão vosses na amida o verso de Barechenoe Abienoe, Bendize nos Nuestro Padre”.

Na de Amida שם יהי תתקבל, en Omertelling als ook [30] בצאת ישראל, en ברכו door de Voorlezer, die in de Middendagen alle Kadisiem [31] zegt en עלינו.

Na het gebed herinnert de Voorlezer aan de Habdala over de wijnbeker:

“Dirão vosses a habdala sobre ó vaso”.

Indien het einde van de eerste feestdagen op vrijdagavond valt dan kondigt de Voorlezer voor de Amida dat men יעלה ויבא zegt.

[24] SHA voegt toe: “en niet zijnde vrijdag moet men lezen de ascamot dat men zich niet mag scheren”

[25] AQ mist va “zijnde het uur....

[26] OB stopt hier

[27] SHA voegt toe: uitroepen pregão dat de tefilla (“*dias de medianos*”) begint om 07:30. In JDB staat in een moderner handschrift, “vervallen”.

[28] BC voegt toe in Nederlands: “grote wijs”.

[29] Toevoeging OB

[30] Hier staat “benevens”, vandaar dat ik “als ook” heb geschreven. Om mistverstandten te voorkomen verwijs ik naar JP pag 76 “psalm 67 I entao psalm 114), pag 78 (למצח בנגינות, בצאת ישראל), pag 78 (למצח בנגינות, בצאת ישראל) idem JDB. en tot slot naar BC pag י”ט alwaar staat בצאת ישראל.

SHA & JDB voegen toe “Gedurende de Omer zegt men behalve שבת שיר למעלות geen מוצאי שבת

[31] BC ביום בין בלילה בין ביום. SHA: “alle 8 dagen van Pesach zeggen de orfas {wezen} geen Kadis”. JDB schrijft “zegt de Gemeente geen קדיש”

"Dirão vosses na Amida o verso da Pasqua". [32]

De afkondiging van ברכנו geschiedt in dat geval op uitgaande Sabbat.

Het Ochtendgebed van de Middendagen van het Paasfeest leest men als op de werkdagen met בא יעלה in de Amida en na de Tornado [33] het verkorte Hallel en תתקבל [34].

De President komt op de Tebah en de Voorlezer verdeelt de Mitsvot voor twee Sefariem. הנותן, [35] (uit) בא en geen Kadiesj [36]. In het eerste (sefer) leest men aan drie [35] enz. יהי ה' עמנו. In het tweede (sefer) leest men voor uit de afdeling Kadesj-lichol-bechor [37] het Paasoffer, maar begint met עולה אשה וזהקרבנתם en zegt Kadiesj. Vervolgens אשרי ואני לציון, etc. [38] en men brengt de Sefarim naar de Hechal. שובה, קדיש, וזהקרבנתם אשה עולה etc. [39]. De Voorlezer moet denken aan de משנה [40].

Aldus de Orde op elke Middendag. De Parasiot zijn echter verschillend aldus:

Op de eerste dag בכור	קדש לי כל	בא Parasa
Op de tweede dag תלוא	אם כסף	משפטים Parasa
Op de derde dag לוחות	פסל לך שני	כי תשא Parasa
Op de vierde dag במדבר	וידבר ,	בהעלותך Parasa

Pag. 179

Valt de eerste (middendag) dag op Sjabbat [41] dan is de volgorde aldus:

1e Sab. Medianos	בי תשא in	ראה אתה אומר
2e dag ,,	בא in	קדש לי כל בכור
3e dag ,,	משפטים in	אם כסף תלוא
4e dag ,,	בהעלותך in	וידבר , במדבר סיני

Het middaggebed met בא יעלה in de Amida en in de plaatse van בנגינות zegt men בצאת ישראל [42].

Daar het Middaggebed in de Omertijd om 5 uur wordt gelezen, wordt elke afkondiging vóór het

[32] Pasqua is een uitdrukking voor de drie voetfeesten (רגלים)

[33] Tornado = herhaling (חזרת הש"ץ)

[34] NN en SRP voegen toe: dan alleen השכבות van feest, geen 11 maanden. **wat zijn השכבות van feest???**

[35] OB en AQ voegt toe de afdeling בחור קדש לי כל

[36] SHA voegt toe "na het 1ste sefer צבקות

[37] NN en SRP: doorgestreept, en gecorrigeerd naar Pienchas.

[38] AQ voegt toe יהללו

[39] OB en SRP en BC voegen toe: de feestpsalm, Hodo Lad, קוה - קדיש - enz + Adon olam AQ: הודו, קדיש יהי שלמה רבא, קוה, אין כאלקנו, קדיש דרבנו, ברכו, עדון עולם

[40] JBS: ik neem aan dat hier bedoeld wordt het leren na de dienst, zodat abelien Kadiesj kunnen zeggen.

[41] BC schrijft (hetgeen op hetzelfde neerkomt):

והני מילי כשחל פסח ב ז"א, א"ב או ג"ד. אך טם חל ב ה"ו קורין ביום א של מועד (שהוא שבת) פרשת שבת חול המועד וביום ב קדש לי

[42] SHA voegt toe: NB alle de 8 dagen van Pesach zeggen de orfas (abelim) geen Kadiesj.

Avondgebed verricht gevolgd door het vers ותשועת door de Voorlezer ten behoeve van het Kadiesj, welke daarop volgt. De veranderingsuren van de ingang van de Sjabbat geschieden op Donderdagavond ^[43] ^[44]

- * -

Indien de Zevende dag Pesach op vrijdag invalt, wordt op woensdagavond aan het Ngeroeb herinnerd:

"Vosses tens obrigação de fazer ngeroeb" zie note ^[45]

Op Vrijdagavond van Sjabbat Medianos leest men het Mincha als op andere Middendagen. Men zegt geen Hanotin en geen מדליקין במה. zie note ^[46] De Voorlezer zingt het Kadiesj, en in plaats van רועי מזמור ה' zegt men בצאת ישראל; als op de gewone Sabbat. ^[47]

's Morgens zingt de Voorlezer het Kadiesj en de קדושה. Na de Amidah met יעלה ויבא het verkorte Hallel en קדיש תתקבל. ^[48] Na de Ascabot herinnert de Voorlezer aan de Omertelling:

"Os Senhores, que não contarão o Ngomer, o contarão sem Bengção!"

Deze afkondiging geschiedt op elke Sjabbat of feestdag gedurende de Omertijd, wanneer op de vooravond niet in de Synagoge geteld is.

De Voorlezer verdeelt de Mitsvot voor twee Sefarim. Indien na het feest nog dagen van Wetlezing zijn ^[49], maakt hij bekend, dat genoemde personen ook op de dagen van Wetlezing na het feest in functie zijn:

"Estas Mitswoth servem tambem para esta tarde e o fim da semana!" Zie note ^[50]

^[43] OB en AQ voegen toe: doch die van 1ste mei moet op 30 april des avonds utgeroepen worden daar tevens het ochtenduur der aanvang der gebeden verandert.

^[44] SHA voegt toe: Harbit van de middagen leest me als in de week, en na de amida ק"ת"ת" ברכת העומר: למנצח בנגינות בצאת ישראל ממצרים קדיש ברכו: עלינו לשבח

^[45] SHA & JDB: **Als de 4de middendag op donderdag valt roept men tussen Mincha en Arbit uit** *Vosses tens obrigação de fazer ngeroeb*

^[46] SHA & JDB voegen toe dat **als de Shabbat een middendag is, de chazzan voor de amida afroept** *"Diraõ voses na amida o verso de pascua"* (met moet יעלה ויבא zeggen)

^[47] SHA voegt toe dat als deze Sjabbat uitgaande feest is de pregão *Diraõ voses na amida o verso de pascua* moet worden uitgeroepen.

^[48] SHA voegt toe: "vallend feest op donderdag dan leest men de pregão van de baard

^[49] JDB: "indien feest in het midden van de week vóór donderdag eindigt roept de Chazzan...." In de kant staat hier bijgeschreven "wanneer de 8ste dag feest op שבת eindigt, dan worden 's morgens de מצות begeven volgens de feestlijst, deze personen behouden hun functie de gehele week."

^[50] **NN: en indien er geen Sjabbat Medianos is wordt op de 7de dag hier de נקמות קל gelezen voor Abraham Athias. Anders hoort dit op שבת Medianos te worden gezegd.**

SRP: zegt de נקמות קל wegens auto dafé Abraham Athias, daarna enz. Indien er geen שבת Medianos, zegt men dit gebed (קל נקמות) op de 7de dag פסח.

Als het vrijdag is kondigt de Voorlezer het uur van Mincha af, zijnde het Sabbatuur. Valt de 7de dag op Sjabbat dan verkondigt de Voorlezer na het vedelen van de Mitsvot van de pregão de Mitswotaires uit

“Estas Mitswoth servem tambem para esta tarde e o resto [64] da semana”.

Pag. 180

Het middaggebed als op de eerste feestdag, met bijvoeging als dit op Sjabbat valt. In het laatste geen Hashcavot [65].

- * -

Op de avond van de achtste dag leest men als op de voorgaande avond. Valt dit op vrijdag of zaterdagavond, dan is orde als vroeger [66] is beschreven.

Bij het ochtendgebed leest men als gisteren. Men haalt twee Sefarim uit. In het eerste Sefer leest men aan 5 personen de afdeling uit ראה voor, beginnende כל הבכור en op Sjabbat aan 7 personen vanaf עשר תעשר. Kadiesj na beide lezingen. [67] Zie note 49

- * -

Het Mincha als op de vorige dag, maar na de psalm הודו zingt de Gemeente het Kadiesj op de gebruikelijke wijs [68] en na עלינו uit de Voorlezer de wens לשנה הבאה בירושלים בביאת משיחנו.

- * -

Indien de 8ste dag op Sjabbat valt, zegt men de Ascaba van hen, die in de feestdagen begraven zijn [69], omdat deze dag in de Abeloet wordt meegerekend.

- * -

Uitgaande Pesach leest men als op de Werkdagen met Omertelling, maar de Voorlezer kondigt vóór de Amida אתה חוננתנו af:

“Dirão vosses na amida o verso de saliente de Sabbat!”

en na afloop van het gebed herinnert de Voorlezer aan Habdala over de Beker wijn:

“Dirão vosses a Habdala sobre o vaso”.

[70] Is het uitgaande Sjabbat tevens dan leest men als naar gewoonte. Bij de Omertelling herhaalt de

[64] SHA heeft hier “fin da semana”, zoals elders.

[65] JBS: de Hashcavot van hen die in de week voor Pesach zijn overladen worden dus gezegd: op de eerste dag Pesach als dat Sjabbat is, anders op Sjabbat medianos. Als de 7de dag Sjabbat is zijn deze al op de eerste dag gezegd, vandaar dat hier staat dat ze niet worden gezegd.

[66] AQ zegt hier “als op bladzijde is beschreven, maar het bladzijde nummer geeft hij niet. OB verwijst naar pagina 31

[67] BC voegt toe: ומפטיר כמו אתמול

[68] JBS: de “stuipen Kadiesj”

[69] JDB: Is het שבת zegt men niet השכבות van het jaar, maar alleen van de week, zo er een is. [JBS: dit moet nu dus 's ochtends gedaan worden, zie hoofdstuk 2 note 20

[70] SHA heeft beschrijving van 7de en 8ste dag, maar dat bevat niets nieuws.

Voorlezer niet ארץ אפסי, כל אפסי, maar begint direct het Habdala gevolgd door (אשא עני) שיר למעלות.
Aldus is de Orde op Uitgaande Sjabbat in de Omer. ^[71]

Zie note ^[72]

- * -

De dag na het feest is het אסרו חג. Men leest als naar gewoonte maar na תתקבל heft de Voorlezer het בראך הבא aan ^[73] en herhaalt חסדו כי לעולם waarop het Kadiesj voor Abeliem. Een afkondiging geschiedt op deze morgen voor קוה.

Valt חג אסרו op maandag of donderdag dan heft de Voorlezer na Wetlezing voor de Hechal aan בראך הבא. Deze dagen zegt (men) geen Ascabot ^[74] van de elf maanden.

- * -

De Voorlezers dienen op elke Sjabbat tussen Paas en (het) Wekenfeest een kwartier voor Mincha aanwezig te zijn voor het lezen van de פרקי אבות, ieder in zijn dienstdoende week. Men begint met קדיש דרבנן רבי חנניה כל ישראל en eindigt met ^[75].

^[76] Ingaande R.H. Ijar is er geen Misjmara daar er in de maand Nissan niet gevestigd wordt.

H MAAND IJAR ל"ג לעומר פסח שני

Op beide dagen, zijnde 14 en 18 Ijar, zegt men geen smeebeden, noch 's morgens, noch 's avonds ^[77] of 's middags. Vanaf 33 van de Omer zegt de Voorlezer in de plaatse van עץ חיים enige verzen uit het boek Ruth tot aan שבועות. De Gemeente heft aan het vers ונהנה בועז enz., daarna zingt de Voorlezer een vers ad libitum ^[78] waarop de Gemeente zingt ה' שלום ה' פעלך enz. en de Abelim zeggen Kadiesj. Bij een Honra ^[79] vervalt het bovenstaande.

Ingaande Rosj Chodesj. denken aan Misjmara.

^[71] SHA voegt toe: valt het feest op donderdag, moet men uitroepen op deze uitgaande Sjabbat voor de amida "De aqui por diante diraõ voses na amida o verso אבינו ב" bendize nos nuestro padre" JDB brengt dit uitgaande Sjabbat middendag.

^[72] BC voegt toe: ימי העומר: בימי העומר אין אומרים שיר למעלות בערבית אלא מיד אחר הספירה אומרים למנצח בנגינות, קדיש וכו' חוץ במוצאי שבת כמו שכתבתי לעיל דף כ"ג

^[73] JDB: In plaats van יעקב בית יעקב en de psalmen, הבא בראך dan לקהל קדיש enz.

^[74] AQ heeft de laatste woorden niet.

^[75] Footnote JM: K.D = Kadies Der abbanan. (JBS: moet zijn Kadies Derabbanan)

^[76] Deze zin staat OB aan het eind van de maand Ijar (voor Sivan), hetgeen uiteraard niet de juiste plek is. Daar staat als toevoeging "derhalve verzwijgt de Voorlezer de afkondiging van het mincha uur"

^[77] 's avonds staat ook in AQ maar niet in OB, BC, SHA en JDB. [JBS: waarschijnlijk kopieerfout, er bestaan geen techinot voor de avond]

^[78] Hier in de betekenis "naar keuze" BC: אזה פסוק

^[79] JBS: Honra = shibnga (שבעה)

I MAAND SIWAN

Van 1 tot en met 12 Siwan bij het מנחה ⁸² leest men geen Smeekgebeden.

Op Sabbat voor het Wekenfeest leest men het שלוש פעמים zoals vermeld ⁸³. Valt het Feest op maandag of dinsdag dan wordt op die Sjabbat na het verdelen van de Mitstvot de pregao de Mitswotaires afgekondigd.

„Estas Mitswoth servem tambem para esta tarde e o fim da semana!"

Op uitgaande Sabbat zegt men geen שובה en verzwijgt het woord ששת in de Habdalah. Valt het feest op vrijdag en Sabbat dan wordt op de voorgaande woensdagmiddag ⁸⁴ ערבית רס"ט aan het Ngeroeb herinnerd, zoals vroeger is vermeld. ⁸⁵

⁸⁰ JBS: koningsdag valt momenteel in deze periode. Zie hiervoor pagina 228-229 voor Sjabbat erna.

⁸¹ SRP: 5 & 28 Ijar: **geen smeekgebeden, geheel Haleel met beracha**. Het is niet bekend wie dit heeft toegevoegd. Het is zeker niet gedaan door Haham Pereira omdat beide data in hetzelfde handschrift zijn geschreven, maar de Haham lang voor de invoering van 28 Ijar is overleden. Het is ook niet gedaan door Voorlezer Nabarro want in zijn eigen exemplaar staat het niet. Het is ook niet gedaan door rabbijn Drukarch, het is namelijk niet zijn handschrift, en hetzelfde geldt voor de heer Behar.

JBS: Op de Sjabbat na 5 & 28 Ijar worden enkele extra psalmen gelezen **zie???**

⁸² Dit is onnauwkeurig. Moet zijn "in het geheel". Zie BC: לא בשחרית ולא במנחה; SHA: "geen rogativas een geen צדקתך". Hier is rogativas in de betekenis van techinot. Ook JDB schrijft "tot en met". Misschien is bedoeld "tot en met mincha van de 12de", dus de hele 12de.

⁸³ JDB heeft aanvulling in de kant "behalve wanneer vrijdag & Sjabbat שבועות is".

⁸⁴ Er staat "woensdag (middag) avond", dit is een drukfout.

⁸⁵ op pagina 177L: "Vosses tens obrigacão de fazer Ngeroeb"

Ingaande Feest leest men het Mincha als op de werkdagen. Het opnemen van de Treurdagen na Mincha zonder ^[1] בלע המות. Voor de Feestpsalm spreekt de Voorlezer de volgende שברך מי uit van

1. hem die het קדיש zegt.
2. ^[2] ה' מלך zegt ^[3].
3. הפטרה zegt.

Deze Mitswot worden door het bestuur van Ets Haim verdeeld ^[4]. Na de Feestpsalm zingt de Voorlezer het Kadies en men vervolgt zoals het boek aanwijst.

Valt het op donderdagavond dan kondigt de Voorlezer na קדיש תתקבל de Ngeroeb af:

„Os SSrs que não frizerão ngeroeb se assufrirão sobre o Senhor Dajan."

Valt het op uitgaande Sjabbat dan kondigt de Voorlezer voor de Amida af dat men ותודיענו zegt.

„Dirão vosses na amida o verso de Watodienoe y hisistes nos Saber!" ^[5]

Pag. 181

Bij het Ochtendgebed zingt de Voorlezer het קדיש en קדושה. Na de Tornade ^[6] het grote Hallel en קדיש תתקבל. Ascabot en ook die van Ets Haim. Aanvang van de Nebada voor Ets Haim. Deze Nedaba duurt tot en met 12 Siwan 's middags ^[7].

Tijdens het uitspreken der Nedaba komt de President van Ets Haim naar de Teba en nadat de President van de Gemeente bevel heeft gegeven tot het eindigen derzelve ^[8], treedt de Voorzitter van Ets Haim bij de Wetlezing in functie. De Voorlezer leest dan de aftreding en benoeming der Parnassim af. De nieuw of herbenoemden met B.T. (בסימן טוב) zonder zang ^[9].

^[1] BC schrijft: עושין צידוק הדין אחר מנחה ואין אומרים בלע המות' אלא אחר שנדר ש"צ לקרובי המת יקום לפני התיבה ויאמר מי שברך למי שירצה לנדור למנוחת נפש

^[2] NN voegt toe **que dira a**

^[3] Hier staat Málach, maar dat moet Mélech zijn

^[4] Sinds enkele jaren is Ets Haim geen zelfstandige instelling meer en heeft daarom geen eigen bestuur. De dienst staat daarom onder leiding van de Parnassim van de Gemeente.

^[5] SHA en JDB zijn hier vollediger "De gemeente zingt begin & einde van de קדיש - ברכו - עלינו - עלינו - עלינו - ברכו - קדיש". Dit staat ook in BC.

^[6] Herhaling, חזרה

^[7] BC schrijft וזאת הנדבה יעשה שמונה ימים רצופים

^[8] Hier staat "derzelve", dit betekend "van hem zelf". Maar dit gebeurt niet meer, zie opmerking ^[4]

^[9] Dit gebeurt niet meer, zie opmerking ^[4]. De tekst van de Eleitos is identiek aan die van Parnassim, zie Bijlage 1 Eleitos Sabbath Hagadol 1952. In SHA staat een uitgebreide verhandeling over de financiële verantwoording door de Thesauro (gabai) en de Nedaba van Ets Haim (pagina 91 en 92). Ook BC brengt dit. Daar dit niet meer relevant is (zie opmerking ^[4]) laat ik dit weg. Wat betreft de financiële verantwoording meldt BC dat זנ אינו מנהג עוד

Vervolgens worden de Mitswot verdeeld [10] en שברך מי שברך enz. Men haalt 2 Sefarim uit en roept in de eerste minstens vijf [11] personen op bij de afdeling השלישי in de afdeling יתרו פרשת. De Opperrabbijn [12] wordt voor de משלים geroepen en zegt de Tien Geboden. In het 2de Sefer leest men het Feestoffer voor die dag ובימים הביכורים en zegt Kadiesj na elke lezing.

De Haftara enz. וּפְסוּקֵי חֲסֵדֵי יהי kondigt de Voorlezer aan dat Mincha om twee uur is [13].

„Mincha se rezará esta tarde as Duas Horas.”

Valt de eerste dag op vrijdag dan verkondigt de Voorzitter het mincha om zeven uur (as Sete Horas).

Nadat de Sefarim naar de Hechal zijn gebracht wordt een Predicatie uitgesproken, gevolgd door Nedaba. Het Mussaf enz.

Een uur vóór de Middagdienst gaan de Voorlezers en Rabbijnen naar de Synagoge, op beide Feestdagen. De הזהרות [14] worden alleen door beide Voorlezers voorgedragen [15] en de dienstdoende Voorlezer herhaalt iedere dag het laatste vers op de wijze van סתרי היה. Daarna wordt het boek Ruth gelezen vers-gewijs door de dienstdoende Voorlezer, de rustende Voorlezer, de assistent Voorlezer en de Rabbijnen.

Op elke dag na de lezing zingt men het vers שלם אלקים פעלך waarop Kadiesj voor Abeliem. Indien er op de eersten dag een Parnaas van Ets Haim vóór de Aanvang aanwezig is, geeft deze het bevel om te beginnen. Het Mincha leest men op gewone feestwijze. Na קדיש תתקבל Nedaba, de Feestpsalm enz.

Op de tweede Feestavond leest men gelijk de eerste avond. Valt deze op vrijdagavond dan [16] zegt men na de Amida ויכולו enz. Na קדיש תתקבל volgt שמחתי שמעלות המעלות en men eindigt als gisteren.

’s morgens na de Ascabot, het Nedaba. Er worden twee Sefariem uitgehaald. In de eersten leest men aan 5 personen de afdeling (פרשת ראה) הבהור. Op Sabbat aan 7 personen en begint עשר voorkomende in Re'ee. In het tweede Sefer leest men als gisteren met Kadiesj na elke lezing. וּפְסוּקֵי חֲסֵדֵי יהי wordt weer het Mincha om 1½ geannonceerd en men vervolgt als gisteren, doch zonder Predicatie.

[10] NN verwijst naar pagina 215, alwaar verdeling voor Wekenfeest staat.

[11] SHA brengt een indeling naar 9 (bestuurders) inclusief Haham (Mashlim) plus maftier, maar geeft aan dat het al in 5504 (1744) onmogelijk was zoveel te vinden, en zijn er slechts 7 opgeroepen. OB noemt 5, en verwijst naar pagina 197. Daar schrijft hij “Op de eerste dag van het Wekenfeest kan het aantal Subintes niet bepaald worden wegens de in- en uitgaande Parnassiem die Subieren”. Vervolgens geeft hij de indeling als er 5 worden opgeroepen. JM geeft op pagina 223 alleen de verdeling bij vijf Subintes, zonder de verhandeling

[12] OB schrijft “rabbijn”, maar BC schrijft חכם, en zo alle anderen.

[13] In OB en AQ staat dat dit op 1 januari 1899 veranderd is naar half twee.

[14] Ook CB schrijft הזהרות, maar JDB en SHA noemen dit אזהרות.

[15] JDB voegt toe tussen haakjes “bij het einde zingt de gemeente op de wijs van כוננת op de 1ste dag vanaf מוצות אלה en op de 2de dag van מוצות עשה” In SHA staat dit ook, echter zonder aanwijzing naar de melodie. BC is volledig.

[16] BC: בערב שבת ישוררו מזמור לשבת וישיר לביתך כשאר שבתות: BC

Het Mincha als gisteren, op Sabbat met Sefer lezing ^[17], na de Feestpsalm wordt de Kadiesj gezonden op de gebruikelijke wijze van de laatste feestdag. Na לשנה עלנו לשבח zegt de Voorlezer לשנה בבית משיחנו ^[18]. Valt de tweede dag op Sabbat, dan zegt de

Voorlezer de Nedaba voor הנותן en na de Seferlezing worden alleen de Ascabot gezegd van hen, die voor het feest in de afgelopen week zijn begraven.

Uitgaande feest verkondigt de Voorlezer vóór de Amida:

„Dirão vosses a amida de saliente de Sabbath."

en na het einde herinnert hij aan de beker wijn:

„Dirão vosses a habdala sobre o vaso."

Is het tevens uitgaande Sjabbat dan leest men naar gewoonte. In beide gevallen verricht de Voorlezer het Nedaba voor צבקות ה' die de Kadiesj van de Abeel voorafgaat.

De dag na het feest is het איסרו חג en leest men zoals eerder is vermeld. ^[19]

Ingaande Rosj Chodesj dus 29 Siwan denken aan de Misjmara. ^[20]

J MAAND TAMOEZ

Vastendag 17 Tamoez ^[21]

Op de Sabbat die deze Vastendag onmiddellijk voorafgaat roept men bij het Ochtendgebed ^[22] de vastendag uit, met vermelding van de dag, dat deze gehouden wordt, als volgt:

אחנו בית ישראל שמעו

צום הרביעי יהיה ביום ...

en indien het op Zondag is, zegt de Voorlezer

צום הרביעי יהיה למחר

A manha he Jejum. ^[23] ^[24]

Het Ochtendgebed verricht men met ענו in de Amida volgens het boek. Voor הנותן wordt het uur van Mincha afgekondigd, tenminste indien dit nodig is ^[25]. Na de Seferlezing ^[26] heft de voorlezer

^[17] Alle anderen zijn expliciet: JDB: ואני תפילתי parasa vd week 3 personen מזמור השבת מזמור 3 ; מ"ש ליום השבת מזמור 3 ; BC קודם הנותן עושים נדבה ואחר ק"ה" מזמור לשבת ואומר לבד השכבות למתים שנקברו בשבוע קודם הרגל BC:

^[18] Dit mist in JM

^[19] Zie pagina 25, חג איסרו van Pesach.

^[20] Dit staat niet in OB maar wel in AQ

^[21] Dit is de paragraafnaam in OB. "maand Tamoez" is een toevoeging van JM.

^[22] OB: יהי חסדך שו"ר

^[23] OB: "Zie de vertolking van de dagen der week blz. 140". Dit staat in JM op pagina 213. JBS: Daar staat hoe de afroep van Rosj Chodesj is in het Portugees, na de afkondiging in het Ivriet. Hetzelfde wordt gedaan bij een vastendag, dus ביום שלישי ט"ו Terça feira he Jejum. צום הרביעי יהיה ביום שלישי ט"ו

^[24] SHA voegt toe "הפוך אותו", hetgeen inderdaad de tekst is, zie Tefilot pagina 135

^[25] BC voegt toe אם הוא שינוי שעה

^[26] JDB voegt toe "... leest in het Sefer aan 3 personen voor uit משה ויחל משה (כי תשא). Komt men aan "ויאמר ה' אל משה פסל לך over en begint משה פסל לך אשר דבר לעשות. En als NB "'s Morgens zingt

vóór de Hechal de aangewezen psalm aan [27] en men eindigt als naar gewoonte. Mocht er een [28] besnijdenis of een Hatan in de Synagoge zijn dan verzwijgt men:

שבט יהודה, והוא רחום, נפלת אפים, קל ארך אפים, מזמור יענך

Indien er geen Honra [29] is, worden vanaf nu tot 9 Ab in plaats van het עץ חיים de gebruikelijke verzen uit het boek איכה gezegd [30], waarop de Abelim Kadiesj zeggen. Op donderdag worden de Ascabot van de Elf maanden niet gezegd.

- * -

Het Middaggebed leest men met Taleth en Tefilin aan [31]. De Voorlezer vangt aan met

שמע קולי, למנצח, פיטום הרטורת, אשרי, קדיש לעילה

en de gebruikelijke Ascabot van Pereira, daarna

ברוך המקום, קל ארך אפים, הנותן

Men haalt een Sefer uit en leest aan 3 personen de afdeling (בכי תשא) ויחל voor. De Rabbijn subirt voor de derden persoon en zingt ook ויעבור enz. Dit wordt 's morgens door de Voorganger gezongen

[32]. Na de lezing zegt de Voorganger de psalm יענך en met יהללו wordt het Sefer naar de Hechal

gebracht. ~~Vervolgens wordt gecollecteerd met de zilveren schalen~~ [33] en op bevel van de President

heft de Voorganger תפילתי en תיכון לעילה en nadat de Voorganger herhaalt כי חסו בו begint hij op order van de President het Avondgebed.

Gedurende het lezen der Psalmen doet men het Talet en Tefilin uit.

Is er een Hatan [34] Snoge, dan laat men enige stukken weg, te weten: שיר המעלות אל ה' בצרה, שיר המעלות אשא עני, שיר המעלות הנה ברכו

en de gemeente zingt onmiddellijk צבקות ה' en nadat de Voorganger herhaalt כי חסו בו begint hij op order van de President het Avondgebed.

Is er een Hatan [34] Snoge, dan laat men enige stukken weg, te weten: שיר המעלות אל ה' בצרה, שיר המעלות אשא עני, שיר המעלות הנה ברכו en na de Seferlezing in plaats van יענך zegt men de Psalm ציון שיבת ציון enz.

- * -

zingt de Chazzan ויעבור 's middags de Chacham. Beide opmerkingen staan ook in SHA. In BC staat de 2de ook.

[27] BC voegt toe: לפני ההכל יתחיל הש"ץ מזמור לאסף וכו' קדיש ליתומים וכו' כשאר ימים

[28] De tekst hier is overgenomen van AQ. De tekst OB is: "Mocht er een oorzaak bestaan dat men geen תחנונים zegt, dan verzwijgt men de stukken ... (zie huidige tekst). Querido heeft dus de mogelijke oorzaken ingevuld. Opmerkelijk is dat BC op dit punt alleen מילה noemt.

[29] JBS: שבעה – rouweek. Als wel, wordt nu de צידוק הדין uitgesproken. BC schrijft ואם יש צידוק הדין א"א הפסוקים

[30] OB verwijst naar Mulder pagina 159, in de groente Tefilot staat dit op pagina 226.

[31] Hier heeft BC een fout: hij schrijft: "במנחה לובשים בטלית וחולצים התפילין"

[32] Dit staat niet in OB maar is overgenomen uit AQ. SHA schrijft: "niet vergeten te zingen de versos van de 3de Capittel met Waijahabor 's morgens zoals 's middags de Haham doet". In JDB staat "'s morgens zingt de Chazzan ויעבור 'a middags de Chacham

[33] **SRP streept dit door en plaats het na de תרבל קדיש en zo doen wij het anno 2023.** JDB spreekt van "Tassos"

[34] In OB staat hier bij "en zijnde חופה ימי" In SHA staat "Zijnde een Beriet of Bruidegom..."

In de drie weken tussen dezen vastendag en die van negen Ab, genaamd דפורענותא, leest de Rustende Voorlezer de Haftara, zijde:

1e week דברי ירמיהו ^[35]

2e week שמעו דבר ה' ,

3e week חזון ישעיהו בן אמוץ ^[36]

Op 29 Tamoos 's morgens denken aan de Misjmara. (zie opmerking 20)

MAAND AB ^[37]

Op Sabbat vóór de R.H. Ab wordt bij de afkondiging van Rosj Chodesj יהי רצון weggelaten en de Voorlezer begint direct מי שעשה נסים enz. Valt het Nieuwmaansfeest op Sabbat, dan ^[38] zegt men wel de Haftara van שמעו דבר ה' , doch zegt naderhand het eerste en het laatste vers van de Haftara אמר ^[39] en de Voorlezer subirt bij de 2de Sefer ^[39].

Op Sabbat ראש חודש אב wordt de Hallel gezongen, doch is R.H. een Werkdag, dan wordt de Hallel gelezen ^[40].

- * -

Op Sabbat voor de Vastendag Ab dient de Voorlezer opmerkzaam te zijn, bij het begeven der Mitswot, dat hij het Seferdragen aan de Cohen, en het Acompanhar aan de Levie toekent, ten einde deze functie ook op de Vastendag waar te nemen. ^[41]

De daag vóór de ingang van de Vastendag ^[42] na het Mincha wordt door de Voorlezer het uur afgekondigd, waarop de volgende middag het vasten een aanvang neemt:

"Manha a tarde se deve ter tomade da a entrada de Jejum as.... horas ao mais tardar." ^[43]

^[35] NN 7 SRP: denken aan נקמות קל voor Abraham Athias

^[36] BC: ונהגים לתרגם בלעז (meer?)

^[37] OB geeft deze paragraaf geen nummer, alhoewel er wel een dubbele streep voor staat, zoals voor elke genummerde paragraaf.

^[38] Hier volgt JM niet de tekst van AQ maar van OB. AQ schrijft "valt het het Nieuwmaansfeest op Sabbat, dan zie blz 16 omtrent de bijvoeging der Haftara" Blz 16 komt overeen met JM pag. 175.

^[39] SHA: "in de 2de Sefer roept men de Hazan bij zijn naam, om de Aftara te zeggen, en na de aftara, zeggen aan de Kahal de eerste en laatste vers van de Aftara van Sabbat en Roshodes"

^[40] BC voegt toe "ובמהרות". SHA schrijft: "De dag van Roshodes zingt men niet de allel, maar men zegt ze op dezelfde wijze zoo als men gewoon is te zeggen in de Huizen van Abelim" Ook JDB verwijst naar de Abel.

^[41] BC: ולא יחריז הצום

^[42] BC: יום שלפני ערב תשעה באב

^[43] Hier voegt BC toe [tot een half uur voor nacht mag men eten]

Valt de Vastendag op zondag of verdaagd ⁴⁴ op zondag ⁴⁵, dan wordt bovenstaande afgekondigd op vrijdagmiddag voor הנותן.

Ingaande van de Vastendag leest men 's middags geen Smeekgebeden en op Sabbat geen צדיקתך.

- * -

Ingaande van de Vastendag, op een Werkdag zijnde, leest men het Middaggebed ten 12½ ure, hetwelk des morgens ⁴⁶ door de Voorlezer wordt afgekondigd.

"Minhá se rezará esta tarde a Meia hora."

⁴⁴ Uitgesteld naar נדחה

⁴⁵ BC voegt toe "Valt 9 Ab op zondag, schoentjes voor vrijdagavond in Snoge brengen, geen onthouding van vlees enz. behalve de maandag na 9 Ab. Scheren mag altijd direct na deze vastendag." Zie ook volgend hoofdstuk note 36

⁴⁶ OB voegt toe "voor תפלה לדוד of voor הנותן wordt afgekondigd"

Deze Vastendag wordt niet op de voorgaande Sabbat afgekondigd (zie note 41)

[1] Het Avondgebed, hetwelk met het uitkomen der sterren wordt gelezen, wordt aangevangen met de pregao dat het Ochtendgebed ten 7 ure wordt gelezen. [2]

"A pela manha se rezará a Tephila as sete horas."

De Voorlezer keert terug naar zijn verlaagde zitplaats en vangt aan met de Psalm 137 על נהרות בבל en al gaande naar de Teba herhaalt het laatste vers שיאחז ונפץ enz. Men leest het Avondgebed volgens het boek met נחם in de Amida, daarna שם יהי לעילה [3]; de Voorlezer keert weder naar zijn zitplaats terug en vangt aan אבכה למי, waarvan hij het laatste woord van ieder vers en het gehele laatste vers herhaalt.

Op zaterdagavond wordt deze קינה voorafgegaan door het Treurlied אני הגבר [4], [5] waarvan de eerste verzen door de Voorlezer alleen worden gezongen en het andere gedeelte door de Gemeente wordt gelezen [6]. Vervolgens leest men het boek איכה en de Voorlezer herhaalt het laatste vers van Hoofdstuk I en II benevens 3 verzen van Hoofdstuk III; bij de verzen חסד' ה' verheft hij zijn stem en herhaalt het vers השיבנו tot כקדם. [7]

Onmiddellijk daarna verkondigt de Voorlezer "A Vos, Companhia Santa", hetwelk betekent dat de Gemeente het Treurlied קדושה עדה אליכם moet volgen, waarvan de Voorlezer het refrein [8] מה נא ימינך Daarna עורה נא ימינך en de Voorlezer plaatst zich weder voor de Teba en de herhaling van het laatste vers האל נא ימינך zegt men קדוש ואתה קדוש ציון עיר המהוללה [9] gevolgd door עתיד דהוא עתיד, daarna על היכלי tot het einde en met de המהוללה [10] verlaat men het Bedehuis elkander toeroepende:

[1] OdC beging met "Den avond van de vastendag Tis-abeab worden geen kaarsen op de gewone kronen en armblakers ontstoken, maar elk individu der synagoge bekomt een klein waskaars, daar hij mede ter synagoge kan komen, en die zelf ontsteekt.

De middeldeuren des Tabernakels zijn met zwart laken behangen, het outer (de Teba) is ontkleed, en daar voor een kleine lezenaar geplaatst met zwart laken bedekt, den boek Mozes is mede zwart fluweel omhangen. Ronde de gemelde lezenaar zitten de voorzanger, den rabbijn en leraren van 't theologisch genootschap."Zie ook JBS https://chazzanut-esnoga.org/Public_fasts/public_fast.htm

[2] JDB schrijft: "Indien het geen uitgaande Sjabbat is roept de Chazzan uit...." In de kantlijn staat dat "nu roept men ... ook op uitgaande Sjabbat uit"

[3] SHA en JDB: geen תתקבל

[4] JDB: "zingt de Chazzan de 2 eerste verzen van אני הגבר

[5] In NN, SRP & BC is hier toegevoegd: "אני הגבר זוט" zegt de Chazzan over een nieuw - האש מאורי בורא aangestoken kaars

[6] JDB "herhaalt het laatste vers van ieder vers en het gehele laatste vers"

[7] JDB: "herhaalt het laatste vers van ieder gedeelte"

[8] JM & AQ schrijven twee maal "laatste vers", OB brengt de tekst.

[9] SHA: en daarna קדוש ואתה קדוש ואתה קדוש. Dit staat ook zo in JDB. BC schrijft ואם חל במוציא שבת אין אומרים חיה נועם

[10] JM schrijft hier "oeletiferet Tsion 'ier hamehoelala". In SRP is dit gecorrigeerd naar "oeltiferet Tsion 'ier hamhoelala"

"Morir Havemos". 11

Bij het Ochtendgebed leest men zonder Talet of Tefelin, en verricht het gebed zoals het boek aanwijst 12, terwijl men niet 13 de Amida als op de vooravond met דנן leest. Na de Amida worden de Treurzangen als volgt: 14

1. וארץ שפל רומי.
2. ירדתי לתחתיות.
3. בחודש החמישי.
4. דוק וחוג.

Waarvan de Voorlezer het laatste vers herhaalt

- 5. שכינה צעקת.
- 6. בת ציון
- 7. דממו שרפים

Waarvan de Voorlezer het refrein van ieder vers en het gehele laatste vers herhaalt

8. בחודש החמישי

De laatste phrase als boven en de Voorlezer verkondigt: “**Psalm de Asaph**” en men leest מזמור לאסף. Hierna עַד מַתִּי 15 met herhaling als boven 5-7; vervolgens wordt het אַשׁ תּוֹקֵד door de Voorlezers en Rabbijnen versgewijs gezongen Daarna שׁוּד זְבִילִי en אַבְכָּה וְעַל יִשְׂרָאֵל door de gemeente, waarbij de Voorlezer het laatste vers herhaalt.

De jongste Voorlezer zingt het lied **ערב זאבי** geheel alleen, waarvan het refrein van elke strofe **והנני** door de Gemeente wordt gezongen en door de Chazzan Herhaald. Vervolgens het treurlied **יולה קול** door de Rabbijnen, **אשחר עדתי** door de Gemeente, gevolgd door **עליון** door de oudste Voorlezer alleen zonder refrein. **הלנופלים תקומה** door de gemeente en twee liederen door de Rabbijnen. Het gedicht **אלה אזכרה** versgewijs; het laatste vers zingt de Gemeente, terwijl de Voorlezer zich voor de Teba stelt en van de liederen **אמרה עלתה** en **לשכינה** elk uiteinde der verzen herhaalt en het gehele laatste vers. De **קינה** **אלי לי אלי** wordt gelezen tot **ואנחה** **יגון** **ואנסו**.

Vervolgens leest de Voorlezer het עתיד דהוא קדיש en kondigt het uur voor Mincha gebed af, hetwelk gewoonlijk een half uur vroeger is dan gewoonlijk en met אל היכלי gaan beide Voorlezers naar de

11 “wij sterven” of “wij zijn stervelingen” SHA schrijft “men is gewoon naar huis te gaan (zonder te zeggen goeden avond aan den ander)”. BC schrijft: Gemeente antwoordt “Savemos” (=wij weten het). Tevens voegt BC toe: “geen Habdala thuis, ook niet op zaterdagavond”. JDB schrijft “zonder elkander goeden avond te wensen”

12 JBS: zie pagina 171R:

Psalm 19 על נהרות בבל wordt op de vastendag van Ab vervangen door Psalm 137 על נהרות בבל. Psalm 19 wordt altijd gezegd behalve op de vastendag van Ab; dan leest men Psalm 137. **איכה:** wijze, אדמתו עמו tot האזינו, אדמתו עמו tot האזינו.

SHA & JDB: en in de Tornada (*herhaling*) zeggen נקדש in plaats van נקדישך en עננו na de גואל ישראל en geen ברכת כהנים en in plaats van שלום שים zegt men שלום.

13 “niet” is een fout in JM. In SRP en NN is dit doorgestreept.

14 Zo (1-4, 5-7 & 8) is de groepering in OB & AQ. Bij JM & BC is de groepering 1-3 en 4-8. Wij doen zoals het hier staat, hetgeen in overeenstemming is met de opnames van NN, zie https://chazzanut-esnoga.org/Public_fasts/9Av-morning.htm

15 קודם אש תוקד יושבים לארץ: BC

Hechal en het treurlied תורה וספדי קומי wordt door beide Voorlezers vers om vers gezongen^[16]; en nadat de Gemeente het laatste refrein gezongen heeft neemt de rustende Voorlezer de Sefer uit de Hechal en herhaalt ומרה גדולה צעקה met de Sefer in zijn arm, die hij daarna aan de Cohen overgeeft.^[17] Op de Teba gekomen roept de Voorlezer het woord כהן^[18], waarna deze verschijnt en de lofzegging uitspreekt^[19]. Men leest בנימין תוליד כי uit de afdeling ואתחנן^[20]. De Leviet roept men evenzo benevens^[21] de Maftier zijnde de Chacham^[22], die tevens het הפטרה zegt. Vervolgens אשרי וקדיש לעילה en terstond overslaat, daarna קדוש ואני זאת בריתי ובא לציון, waarop de Abeliem Kadies zeggen. Men leest die dag geen משניות en het opnemen der treurdagen wordt bij het Middaggebed verricht tijdens het rondgaan met de Tasso's.

Des Middags^[25] leest men met Talet en Tefilin. Men zegt geen שמע קולי doch^[26] פוטום הקטורת^[27] en de Ascabot, als op iedere Vastendag; וברוך המקום וברוך הנותן enz. Men haalt een Sefer uit en leest aan 3 personen^[28] ויחל משה voor.

De Opperrabbijn^[29] subirt voor de derde persoon en leest ויעבור^[30] en tevens de הפטרה. Na zijn geldofferingen zegt de Voorlezer יהללו ויהללו ויהללו en het Sefer wordt naar de Hechal teruggebracht, ~~waarna~~ ~~gecollecteerd wordt met de Zilveren Schalen~~^[31]. Op order van de President begint de Voorlezer

^[16] JDB: “de chazzan die leest begint...”

^[17] JDB voegt toe: “... bij het laatste vers[van צעקה] de Sefer uithaalt. In plaats van גדלו zegt men במקום אשרי העם, men tilt het Sefer niet op”

^[18] SHA: brengt de Sefer op de Teba, men ligt geen sefer op, men gebruikt ook geen Ponteiro (jad), en men pontart met de punt van de mantel, men roept niet bij de naam voor de Sefer, alleen zegt hij bij het roepen van de 1ste het woord (כהן) van de 2de (לוי) en van de derde מפטיר en na ieder Kapittel zegt men dadelijk וברוך תהיה וברוך חזק וברוך זקוק JBS: tegenwoordig hebben wij een zwarte Ponteiro BC: ואין מגביהין הספר

^[19] SRP & NN in noot: “beginnende met את ברכו” (JBS: dus geen עמכם מה)

^[20] JDB: Na elk kapittel zegt de Chazzan alleen, **אמן, זקוק וברוך תהיה, niet**

^[21] Benevens = alsmede

^[22] OB en AQ hebben het over “de Rabbijn”

^[23] SHA & JDB:en in plaats van יהללו zegt men בבל על נהרות

^[24] JDB: “tot פתח איוב, en dan slaat men over tot שבת את שבת, en leest tot einde”

^[25] OdC: “’s Middags is de synagoge weder in de gewone order, en wordt na het middaggebed met de schaal omgegaan, zo als ook op alle ordinaire vastendagen plaats heeft.”

^[26] JDB “begint למנצח met פוטום הקטורת”

^[27] SHA & JDB: “**קל ארץ אפים, en**”

^[28] JBS: dezelfde Cohen en Levi als in de ochtend

^[29] Zie note 22. OdC: “de oudste der assessoren”

^[30] JDB: “geen קדיש (nooit bij Mincha na Parasa)”

^[31] In SRP is dit doorgehaald omdat wij dit doen aan het einde van Mincha, tijdens de “gebruikelijke psalmen”. Zie ook note 25

Hierna . ברכת כהנים [33] en נחם en [32]. De herhaling met נחם en קדיש לעילה, תיכון תפילתי zingt de Gemeente de פזמון: נחמו נחמו עמי: פזמון, waarbij de Voorlezer het refrein ציון en bij deze 1e Pizmon het gedeeltelijke laatste vers רחמים מלאך, ושלח מלאך, doch bij het tweede stuk herhaalt de Voorlezer het gehele laatste vers ירושלים אבנה. De 3de נחמו wordt door

de Voorlezer versgewijs voorgedragen en door de Gemeente herhaald. Hierna [35] en [34] קדיש תתקבל benevens gebruikelijke psalmen עלינו en קדיש אבלים, שיר המעלות בשוב en [34] קדיש תתקבל het avondgebed.

Valt de vastendag op zondag dan herinnert de Voorlezer aan het Habdala

"Dirão vosses a habdala sobre ó vaso." [36]

[37]

- * -

L. Sabbat Nachamoe

Op dezen Sabbat wordt de inwijding der Synagoge herdacht. De Voorlezer zingt het בשלום ; בואי בשלום ; vóór het gelegenheidsgedicht

ומבדיל, ברכו, יהא שמייה רבה, קדיש, [38] אזמר שיר

השכיבנו, אמת ואמונה, ובהם נהגה

en na de psalm רועי' מזמור לדוד ה' zingt de Gemeente het gehele Kadis, de Voorlezer het ברכו en eindelijk יגדל, alles op fraaier wijzen.

Bij het ochtendgebed zingt de Voorlezer

קדושה, ברכו, יהא, קדיש, ובקרב קדושים

en vóór het uithalen der sepher הנשמה [39] כל- enz. [40] [41] De rabbijn

[32] SHA & JDB: NB men zegt in de hamida נקדישך שים שלום en נקדיש שים want נקדיש שים שלום en נקדיש שים want נקדיש שים שלום zegt men alleenlijk in Sachrit.

[33] JDB voegt toe "zegt hij ענו na גאל ישראל na ענו in de ברכה van בתוך ברכה en in de ברכה van בתוך ברכה

[34] SRP: "waarna collecte"

[35] SHA: שיר המעלות אל ה' בצרה לי וכו

שיר למעלות אשא עיני וכו

שיר למעלות הנה ברכו את ה

[36] BC: "Is 9 Ab נדחה, schoentjes voor שבת in Snoge leggen. Geen onthouding van vlees, behalve zondagavond". Zie ook hoofdstuk Ab note 45

[37] JDB: "NB Indien er een Rogative [JBS: gebed voor ernstig zieke] is de avond van ת"ב zegt men die na de קדיש van קדיש en ligt het gordijn op, opdat men de היכל zien zal."

[38] OB note: Het vers שיר שיר vindt men in 2de druk der dagelijkse gebeden van S.I. Mulder bladzijde 161

[39] AQ verwijst naar een opmerking op pagina 95 (Simchat Tora), waar staat "sedert 1901 wordt in plaats van הנשמה כל de psalm 150 gezongen op wijze van הנשמה כל iets gewijzigd".

[40] JBS: דיון wordt gezongen op de "grote wijs". In Snoge Amstelveen wordt dit gedaan op Sabbat בשלח

[41] JBS: voor de Parasa wordt Hashcava gezegd voor de hoeksteenleggers: Moshe Curiel, Joseph Jisrael Nunes, Imanuel de Pinto & David de Jitschak de Pinto.

subirt voor de 3de ⁴² en zegt de Tien Geboden. Voor het Musaf wordt gepredikt en men eindigt als naar gewoonte, doch op Feestwijze.

- * -

Op ט"ו באב (15 Ab) zegt men de hele dag geen Smeekgebeden ⁴³

⁴² BC verwijst hier naar pagina 100 waar staat hoe de indeling is nu de Dajan als 3de wordt opgeroepen, terwijl de 10 geboden in de 4de staan. Zie...

⁴³ BC spreekt van תחנונים en SHA van Rogative

M MAAND ELOEL

Indien ראש חודש op Sabbat is, zegt men de Haftara der afdeling עניה סוערה ראה zijnde en daarna het eerst en laatste vers van de ראש חודש שבת הפטרה. Het is gebruik om op den 2de dag ראש חודש de Hallel te zingen op de wijze van ידי ראשים. Uitgaande ר"ח voor het vers ותשועת verkondigt de Voorlezer dat de Selichot des morgens te 5½ uur aanvangen.

"A pela manhã se reza as selichot as cinco horas e meia!"

Na het Amida van Ngarbiet begint men terstond ונשובה לנו en geen יהי שם ^[1]. Na de Selichot שיר ואתה קדוש ^[2] na het Habbala. Op uitgaande Sabbat zegt men de Selichot ^[2] na het Habbala en bovenstaande Psalm na de Habbala.

Des morgens leest men volgens het boek met uitlating der bekeringsstukken. Indien er een Beriet is of Bruidegom ter synagoge is, verkort men van למתודה tot אתאנו en hierna terstond שומר ישראל, dan קדיש תתקבל met תענו en מעמקים gevolgd door Kadies.

Pagina 186 is een plaatje

^[1] BC: מתחילין לומר הסליחות מיום ב' באלול עד יום כפור.

^[2] SRP & NN: קדיש תתקבל וסור

תשרי ראש השנה ¹

Voor Tiesri wordt geen Nieuwmaansaflezing afgekondigd. Op Sabbat voor ראש השנה ² kondigt de Voorlezer de pregaõ der Mitswotaires af.

"Estas Mizwoth servem tambem para esta tarde e o fim da semana!"

~~Voor het begeven der Mitswot wordt de aftreding en benoeming van Regenten van אבי יתומים bekend gemaakt op gewone wijze ³. Uitgaande Sabbat geen שובה tenzij het Feest op Sabbat begint. ⁴ Zo hetzelfde op donderdag en vrijdag of zaterdag begint, vervalt bovenstaande pregaõ der Mitswotaires. Is feest donderdag dan roept de Hazan dinsdagmiddag de Pregaõ van Ngeroeb uit ⁵ ותשואת וסור.~~

"Vosses, Tens ⁶ Obrigacaõ de fazer Ngeroeb"

Ingaande feest zegt men geen Smeekgebeden, zelfs niet bij de Selichot.

De Voorlezer zegt de Ascabot van Sarfaty ⁷ en bekendmaking van Mincha voor hen die vasten zelfs op vrijdag ⁸. Na de Ochtenddienst gaat de Voorlezer heen ⁹ om de התרת נדרים bij te wonen. Ingaande ראש השנה leest men het Mincha gebed gewoon en op Vrijdagmiddag מלך ה' doch geen הנותן. De opheffing der Abeloet na het Mincha doch zonder המות בלע enz.

Op order van de President vangt de Voorlezer de Feestpsalm aan ¹⁰. Op Sabbat begint men met ויאכילהו en zingt לביתך als naar gewoonte en herhaalt het gehele laatste vers ויאכילהו en op dezelfde wijs zingt de Gemeente het lied קטנה אחות, waarbij de Voorlezer na het eerste en vóórlaatste vers herhaalt וקללותיה שנה וקללותיה en bij de andere verzen het laatste woord וקללותיה. Nadat de Gemeente het lied heeft voleindigd, wacht de Voorlezer tot de Rabbinen ¹¹ hem terzijde

¹ AQ start dit hoofdstuk bij de alinea "Op order van den President" (4de paragraaf). Dat is ook wel logisch omdat het deel ervoor eigenlijk hoort bij de maand Eloel.

² SHA schrijft oa "... uitgaande Sabat zegt men geen שובה, maar na de amida

יהי שם ה': קדיש לעילה: אורך ימים אשביעהו וכו'

ואתה קדוש וכו': סליחות וכו': קדיש תתקבל: הבדלה

N.B In de הבדלה slaat men over het woord ששת men zegt המעשה את ימי החל עלינו wel te verstaan wanneer Ros Hasana valt op maandag, dinsdag, of donderdag, maar vallende op Sabbat zegt men ששת ימי המעשה en ook ששת ימי המעשה.

³ In SRP & NN is dit doorgestreept, omdat dit na de oorlog niet meer werd gedaan.

⁴ Dit is AQ tekst. OB heeft een andere tekst: "Zo hetzelfde op donderdag en vrijdag invalt, annonceert de Voorlezer de voorgaande dinsdag וסור הנותן Vosses..."

⁵ AQ mist "ותשואת וסור."

⁶ Volgens SRP moet hier staan "tenem"

⁷ BC: השכבות מערב ראש חודש

⁸ "zelfs op vrijdag" staat niet in OB

⁹ OB: "dalen de Voorlezers af"

¹⁰ SHA noemt de psalm לאסף על הגתית למנצח

¹¹ OdC noemt in deze functie de "voornaamste Thelologanten" (leerlingen van Ets Haim)

De Mitswot worden verdeeld voor twee Sefarim. Is de 1ste dag op Sjabbat [28] dan maakt de Voorlezer de Pregaõ van de Mitswotaires bekend.

"Estas Mitswoth servem tambem para esta tarde e o fim da semana."

In het eerste Sefer leest men aan 5 personen, op Sabbat aan 7 personen, de afdeling וְהָפְקֵד אֶת שְׂרָה [29] en in het 2de Sefer het offer van de dag וּבְחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי uit פינחס en zegt [30] Kadies na elke lezing. [31] Vervolgens de Haftara en שְׁבַרְךָ מִי en de Voorlezer verkondigt dat de Middagdienst om 1½ uur aanvangt.

"Mincha se rezará esta tarde a huma hora e meia." [32]

[33] Het lied וְעַתָּה שְׁעָרֵי רִצּוֹן waarbij de Voorlezer na het eerste en voorlaatste vers herhaalt: עֹקֵד וְהַנְעִקְדָּה en bij de andere verzen het laatste woord [34] doch het laatste vers לְבִרְיָתְךָ geheel. [35] De Tokeá treedt naar de Teba [36]. Men zingt שׁוֹפָר בְּקוֹל ה' met herhalingen zoals hiervoor gemeld. Op Sjabbat wordt dit niet **gezongen** [37], ook ~~dan~~ wordt dan [38] geen bazuin geblazen. De Tokeá treedt naar voren en zegt de verzen en lofzeggingen [ברכות] die het Bazuinblazen voorafgaan waarop hij dertig stemmen blaast [39]; aldus: ת"ש"ת" ת"ר"ת" [40]. Bij deze stemmen worden ש"ר in één galm geblazen, doch bij het מוֹסֵף worden zij in 2 stemmen geblazen [41]. Na het bazuingeluid הָעַם אֲשֶׁר enz. De andere Voorlezer leest het Moesafgebed, nadat de Rabbijnen hem

[28] AQ heeft hier "zaterdag, maandag of dinsdag"

[29] In OB staat "de afdeling uit וְהָפְקֵד אֶת שְׂרָה, וְהָפְקֵד אֶת שְׂרָה וְהָפְקֵד אֶת שְׂרָה"

[30] JM heeft hier een zetfout, hij heeft "zingt", dat wordt in SRP en NN gecorrigeerd naar "zegt"

[31] JDB voegt toe: NB Men zegt bij de offertas van de Sefer van Rosj Hasjana tot na Kiepoer *que deo*
Escribe en Livro de Vidas

[32] OB geeft aan dat tot 5659 om twee uur (Duas Horas) werd begonnen

[33] JDB voegt toe "Na de bênção aan de קהל begint men וְעַתָּה שְׁעָרֵי רִצּוֹן"

[34] JDB: וְהַנְעִקְדָּה

[35] JDB voegt toe "NB daar op Sjabbat geen שׁוֹפָר geblazen wordt, zegt men in het laatste vers van יהי ושמע תפלה זוכרה ותרועה ... ושמע תקיעה תוקעה ותרועה ושמע תפלה זוכרה ותרועה in plaats van ושמע תפלה זוכרה ותרועה en dus geen שׁוֹפָר en als opmerking "valt Rosj Hasjana op Sjabbat dan wordt overgeslagen van שׁוֹפָר ה' בקול שׁוֹפָר tot יהי חסדך". In de Moesaf wel "היום הרת עולם". Ook SHA brengt de verandering in tekst als het Sjabbat is.

[36] BC voegt toe וּבְעוֹדוֹ שִׁישִׁיר הַשֹּׁפָר לְבִרְיָתְךָ יבא הַתּוֹקֵעַ עַל הַבְּמָה

[37] In OB staat "**op Sjabbat zegt men dit laatste niet**". "**gezongen**", overgenomen van AQ is fout. In andere manuscripten staat het correct.

[38] NN en SRP zetten "dan" na "wordt". OB schrijft "en er wordt geen bazuin geblazen"

[39] JDB voegt toe "welke door de Chazzan zeer nauwkeurig moeten worden voorgezegd" SHA schrijft "de Hazan moet zorg dragen hem te noemen alle de stemmen zeer exact"

[40] AQ schrijft dit volledig uit ת"ש"ת" ת"ש"ת" ת"ש"ת" drie maal etc. Hij schrijft niet expliciet dat hier ש"ר samen worden geblazen, maar geeft dat aan middels en streepje eroverheen (hier weergegeven door ontbreken van "). En hij vervolgt "doch bij de Moesaf zijn de ת"ש"ת" gescheiden.

[41] OB voegt toe: תרועה ר' שברים ש' תקיעה ת

חר אחר voor aan 5 personen. In de tweede Sefer leest hij gelijk aan gisteren en zegt Kadiesj na elke lezing. Voor שער רצון, zo niet vrijdag, roept de Voorlezer het vasten op morgen en zegt,

צום השביעי יהיה למחר ^[55]

"A manha he jeium."

Is het echter vrijdag dan wordt het vasten op שבת תשובה ^[56]. Het Mincha ten 1½ ure, of op vrijdag op het uur van Sjabbatingang.

Het Mincha evenals gisteren, ^[57] doch na de feestpsalm zingt de Gemeente de Kadiesj op gebruikelijke melodie ^[58] en na לשבח ^[59] zegt de Voorlezer,
לשנה הבאה בירושלים בביאת משיחנו

Indien de 2de dag op vrijdag is ^[59], zegt men geen הנותן bij Mincha en bij het Avondgebed geen במה ^[60] אבינו מלכינו, מדליקין

Uitgaande השנה ראש leest men als op Werkdagen en vóór de Amida herinnert de Voorlezer ^[61]

"Diraõ vosses a amida de saliente de Sabbath com os versos de contriçaõ." ^[62]

Na de Amida zegt men de Selichot met bijvoeging van de stukken van de bekeringsdagen en na עלנו לשבח herinnert de Voorlezer aan het Habdala over de wijnbeker.

"Diraõ vosses a habdalá sobre o vaso."

Valt uitgaande feest op Vrijdagavond, dan herinnert de Voorlezer voor de Amida alleen aan de Bekeringsverzen.

"Diraõ vosses na amida os versos de contricao."

O VASTENDAG VAN GEDALJA

Op deze dag verricht men het gebed als op zeventien Tamoes ^[63] met bijvoeging van de verzen van bekering in de Amida, en er na מלכנו אבנו. Voor הנותן maakt de Voorlezer bekend het uur van het Middagebed, zijnde meestal een 1½ uur of een uur voor dat van Sjabbat ingang

^[55] JDB: אחינו בית ישראל שמעו צום השביעי יהיה למחר. יהפוך וכו'.

^[56] BC voegt toe "שאז נדחה ליום ראשון"

^[57] In BC, SRP, NN, BC is dit gedeelte doorgestreept.

^[58] OB voegt toe "zoals op elke laatste feestdag". JP schrijft op de wijs van ידי רשים

^[59] BC voegt toe "Taslit aan tijdens Mincha

^[60]..Het laatste staat niet in OB

^[61] AQ noemt hier חננתנו אתה en תשובה ימי עשרת

^[62] JDB voegt toe "Men moet voorla zorg dragen niet te vergeten in deze dagen van Contricão [ימי זכריו, מי כמוך, המלך הקדוש, המלך המשפט, וכתוב, ובספר תשובה] te zeggen

^[63] JBS: SHA en JDB beginnen hun aantekeningen met Rosj Hasjana, en is dit dus de eerste vastendag, vandaar dat hier de beschrijving van de ציבור תענית staat. OB beging bij פס, dus heeft hij het al beschreven bij 17 Tamoez en verwijst daarnaar. Opmerkelijk is dat BC die ook bij פס begint, hier de beschrijving toch herhaalt. De beschrijving van SHA, JDB & BC zijn door mij opgenomen bij 17 Tamoez.

"Mincha se rezará esta tarde as () horas."

en men eindigt volgens het boek.

Het Mincha met Talet en Tefilien aan zoals op den zeventienden ⁶⁴ Tamoos. Denken aan מלכנו ⁶⁵

- * -

DE BEKERINGS-DAGEN, enz.

In de Tien dagen worden de Selichot met enige stukken vermeerderd, zoals het boek aanwijst. ⁶⁶ Na iedere תודיעני ⁶⁸ worden 4 stemmen op den Bazuin geblazen תשר"ת ⁶⁷ waarop het vers: ⁶⁸ en in het Kadiesj met תענו worden geblazen tien stemmen ⁶⁹. Na de Amida zowel 's morgens als 's middags wordt het מלכנו אבנו gezegd. ⁷⁰

⁷¹ Op שבת תשובה leest men als naar gewoonte. Is er geen Sabbat tussen סוכת en כפור dan verricht men op die Sabbat de נדבת שלש פעמים. Indien כפור op maandag of woensdag is dan verkondigt de Voorlezer de pregaõ van de Mitswotaires.

"Estas Mizwoth servem tambem para esta tarde e o fim da semana!" ⁷²

Op deze Sjabbat wordt de Rabbijn voor Maftir geroepen, die tevens het Haftara leest waarbij מי קל wordt herhaald. Op die dag eindigen de Predikatiën. ⁷³

Uitgaande Sjabbat ⁷⁴ zegt men geen שובה en verzwijgt het woordje ששת in de Habdala tenzij Jom Kipoer op Sabbat is. ⁷⁵

⁷⁶ ⁷⁷

⁶⁴ OB schrijft "op den vastendag van Tamoez"

⁶⁵ Deze zin staat niet in OB en is door AQ toegevoegd.

⁶⁶ BC voegt toe: "in de זמירות זינגט de ה' מלך ע"ה הוא האלקים דין"

⁶⁷ De vier stemmen zelf zijn door AQ toegevoegd en staan niet in OB

⁶⁸ JM geeft abusievelijk "Todiengenoe"; AQ geeft ותודעני, hetgeen eveneens fout is. De juiste tekst staat in het Mongadim op pagina 141. BC schrijft נצח נעמות בימינך נצח

⁶⁹ AQ voegt toe ת'ר'ת ת'ש'ת ת'ר'ת ת'ש'ת. BC schrijft "וכו" תתוך קדיש תענו לא יחזור נ' ב' נצח ויאמר מיד תענו וכו"

⁷⁰ BC voegt toe: "ערב שבת שבת, wel in Mincha van אבינו מלכנו, geen"

⁷¹ SRP & NN: Op vrijdagmiddag bij מנחה wel מלכנו אבנו zeggen. [JBS: Deze opmerking is iets lager tussen twee alinea's geplaatst, maar dit is de logische plek]

⁷² SRP & NN: De זון zegt השכבה met נקמות קל van de Auto da fe Rachdel Dias Fernads

⁷³ JBS: zie pagina 16 note 58, dit wordt niet meer gedaan.

⁷⁴ BC: מתפללים כשאר מוצאי שבת עם תוספת הסליחות:

⁷⁵ OB noemt "ששת" niet, dat is door AQ toegevoegd

⁷⁶ JDB voegt toe "In enige van de 10 dagen roept men met order van de President uit Os senhores que devem a Sedaca e mais caixenhas sejaõ servidos de virem a pagar lembremse voses da caixa da sera". JBS: Dit herinneren om schulden aan צדקה etc te betalen wordt niet (meer?) gedaan.

⁷⁷ BC voegt toe: De הנותן eindigt met ויכתבם ; ויכתבם מי שברך לקהל

"Manhá a tarde, se deve ter tomáda a Entrade de jejum as (sabbat-uur) o 2 mais tardar."

Is er een begrafenis dan meldt de Voorlezer ook dit hierbij.

10 ערבית AVONDGEBED

"A pela manhã se rezará a Tephila as seis horas." 11

Voorts de שברך

1 BC voegt toe: “men mag eten tot מנחה”

2 SRP en NN corrigeren dit naar "e no", maar OB heeft ook "o" en SRP ook. SHA en JDB schrijven "ao"

3 14:30

4 In JM staat hier “duras”. SRP corrigeert dit. Het staat goed in OB

5 BC voegt toe “gewone wijs”

6 BC voegt toe “eventueel (עלנו נא צידוק הדין). JBS: dit is het geval als er een opheffing van de abelut plaatsvindt ingaande Kiepoer.

7 SHA voegt toe “de Hazan die Arbiet leest, leest minha” Dit staat ook in JDB

8 SHA voegt toe (dit staat ook in JDB): na de amida zegt hij

אבנו מלכנו, קדיש תתקבל, שיר המעלות ממעמקים, קדיש ליתומים, עלינו לשבח

9 [JBS] Kaarsen worden aangestoken na Mincha op het hek van de Hechal en de hoeken van de Teba. OB beschrijft dit niet, en dus ook alle afgeleide auteurs niet. OdC schrijft (in oude taal) dat de rabbijn, de Chatanim en de in functie zijnde leden van aanzienlijke ereposten de kaarsen aansteken voor de Hechal, bestemd om gedurende de verzoendag te branden. De kaarsen op de hoeken van de Teba worden door de voorzangers aangestoken. In JBS staat: “The 4 big candles on the corners of the Teba are lit after mincha by the chazzanim. The thick candles in front of the Hechal are lit by the remaining chazzanim, supplemented by kohanim and other members. These candles must stay lit till after the end of Kippur. This is one of the essential conditions for allowing the other candles to be lit by a non Jew in the afternoon towards Ne'ila (see e.g. שו"ע או"ח רע"ד).”

10 De sub paragrafen zijn door AQ toegevoegd. OB heeft die niet.

11 BC voegt schrijft (וגם שינוי שעת שחרית לימי חול) waarna de pergao's in het Portugees. Ook SHA en JDB brengen dit.

1. van hem die de Kadies van die dag krijgt ^[12];
2. van hem die הוא האלקים (de Chacham ^[13]) zegt en
- 3 van hem die de זמירות voordraagt.

Onmiddellijk laat hij hierop volgen, de Orde van het uithalen der Sefarim; te weten:

1ste Sefer gedragen door den Opperrabbijn.

2de en 3de Sefer door H.H. Hataniem.

4, 5, 6, 7, 8, 9 door Mahamad ^[14], uitgezonderd de Penningmeester, die op die avond de Hechal opent.

10, 11, 12, 13, 14 door de bestuurderen van de Heilige Gebroederschap Ets Haim ^[15].

De afkondiging geschiedt aldus:

„Ao ^[16] *Ordem dos Sefarim* he:

O Senhor Chacham, ^[17]

Os Senhores Noives, ^[18]

Os Senhores do Maämath,

e Os Senhores Administradotes de Talmoed Tora.

כהניך de Voorlezer blijft op de Teba ^[19], en bij het uithalen van het 1ste Sefer heft de Voorlezer plechtig ^[20] גדלו aan, hetwelk verder door de Gemeente wordt gezongen, en nadat alle personen met hun Sefarim op Teba zijn gekomen, begint de Voorlezer ter zijde van de Teba op indrukwekkende toon מעלה של בישיבה של enz. כל נדרי. drie maal, telkenmale een paar tonen hoger. Daarna שהחינו ^[21] en het שברך מי voor de Gemeente, de Bruidegoms der Wet ^[22], voor alle andere Gemeente ^[23] en voor hen die zich op reis bevinden ^[24]. Is er Rogativa ^[25] of eenerlei buitengewoon gebed, dan wordt dit hier ter plaatse ingelast. De Voorlezer zingt twee maal ימלוך en

^[12] OB heeft hier footnote 14: “zie over deze Kadis Blz 116” Dat is in **het tweede gedeelte hoofdstuk I op pagina 209**

^[13] OB: de Dajan

^[14] OB “Ieden van het dagelijks bestuur”

^[15] OB: “het Theologisch Genootschap”

^[16] SRP en NN strepen de “o” door

^[17] OB heet “Dajan (of Gacham)”, NN voegt toe “(Dajan)”

^[18] SRP maakt hier “Noivos” van

^[19] **In een notitie uit 1942 staat dat “behalve de Voorlezer ook de President op de Teba blijft”**. Dit staat ook in SHA: “de Hazan en President blijven”. Ook JP schrijft dit: (pag15b): “tanto elle como o Presidente ficas na Theba” (zowel hij als de psident blikven op de Teba) en ook JDB.

^[20] “plechtig” staat niet in OB

^[21] JBS: In diverse manuscripten is het staatshoofd anders aangegeven (koning, keizer, staten). Hierdoor zijn de manuscripten min of meer te dateren.

^[22] **BC voegt toe “אם אין לו בני יוסיף: יברך לו בבנים זכרים לעבודתו יתברך”**

^[23] AQ schrijft hier (onder elkaar) מי שברך לקהלות, מי שברך לחתנים, מי שברך לקהילות

^[24] OB “op vreemde wegen bevinden”. Het Rogativa brengt hij tussen haakjes,

^[25] Gebed voor ernstig zieke [JBS] BC: “ואם יש איזה תפלה בעד החולה וכיוצא בו עושים קודם ימלוך”

met מזמור לדוד [26] gaan de Sefarim in statige optocht [26] naar de Hechal. De Assistent [27] Voorlezer leest de Ascabot van de Overledene חכמים en daarna het Elf maanden Register en algemeen Haskaba [28]: *Dos todos os difuntos desta Kahal Kados Talmoed Tora.*

Vervolgens: "Nedaba" door de Rustende Voorlezer [29] en op bevel van de President, begint de Voorlezer nadat de Rabbijnen hem ter zijde staan het avondgebed beginnende met והוא רחום [30] zonder Kadies op wijze van שופט [31]. Na dit ברכו als op R.H. Na het eerste vers van שמע herhaalt de Voorlezer met luide stem אחד ה' en laat na de Kahal volgen: שם ברוך etc. Voor het Amida zegt men: op Sabbath gevolgd door ושמרו gevolgd door הזה כי ביום הזה en leest men geheel volgens het boek. Op Sabbath na de Amida: מעין שבע [32]. Na de psalmen zingt de Gemeente het Kadiesgebed, ברכו door den Voorlezer en gevolgd door יגדל, alles op wijze gelijk השנה ראש. Hierna zingt de Gemeente op Sabbath [33] gevolgd door de Pizmon שיר ליום השבת [34] en de Voorlezer herhaalt - kort - het laatste woord van elke strofe ~~en van het laatste couplet de zinsnede~~ יבן ואליה אני שולח [35] [36]

OCHTENDGEBED.

Bij het Ochtendgebed wacht de Voorlezer op de Rabbijnen tot zij hem ter zijde staan en verricht het gebed. Het Kadies op wijze קטנה אחות en [37] קדושה de wijze als ראש השנה op. De Sjemang wordt zowel in de זמירות als in שחרית gezongen als de vorige avond [38]. Na de סליחות gaan H.H. Rabbijnen weer naar hun plaats. Indien er een Besnijdenis is, heeft deze plaats gedurende de Ascabot of vóór het Moesaf. [39] Na קדיש תתקבל. Haskabot.

[26] "statige optocht" is een toevoeging van AQ. JDB schrijft "meegaan met de Sephari naar de Hechal en terugkomende algemene השכבה das todos os defuntos...

[27] OB heft het over "de 3de of rustende"

BC: החזן לחברה יאמר ההשכבות. אחר כך עושין הנדבה הש"ץ שמתפלל שחרית יעשה בלילה:

[28] Deze staat niet in OB maar wel in SHA. Ook staat hier dat de Haskabot gezegd worden van de avond van Kipoer en van Rosj Hajana. Dit staat ook in JDB. Tegenwoordig worden de Haskabot van de avond van Kipoer sporadisch in de pauzes gezegd [JBS].

[29] Dit wordt tegenwoordig niet meer gedaan. Het is in detail beschreven in OdC.

[30] OB schrijft hier "tot חמתו". "zonder kadish" staat hier niet. NN voegt na Wehoe Rachoem toe: "(zonder laatste vers) en.. " SRP schrijft "en zonder A. Hosjje'a"

[31] OB zegt "wijze van חזקו", maar dat is dezelfde wijs.

[32] In OB staat die in een footnote

[33] OB brengt dit na עת שער רצון "Op vrijdagavond wordt dit voorafgegaan door..."

[34] SRP en NN voegen toe "zonder Liebritecha"

[35] AQ voegt toe (2m), dwz dat יבן twee keer wordt gezegd

[36] NN en SRP strepen deze zin door. NN voegt nogmaals toe "zonder Liebritecha".

[37] SHA schrijft "op wijs van לשבח קטנה, of voor meer te korten, op de wijs van קטנה אחות en de kedusa op wijs van de 5 áás, en hij zal trachten... dat men begint de musaph voor half twee

[38] Deze zin staat niet in OB en in AQ staat het tussen haakjes.

[39] Deze zin staat niet in AQ. Daar staat wel "Gedurende de dienst worden de laatste refreinen der פזמונים niet herhaald.

WETLEZING

Men houdt de Nedaba, ten 2de male. De Voorlezer nodigt de President ter Teba waarna de Voorlezer de Mitswot verdeelt voor 2 Sefarim, op Sabbat de קדיש der Abil ook, ^[40] waarop hij laat volgen het Ascaba met מה רב van "Isac de Pinto" gevolgd door הנותן en מי שברך ^[41]

Men haalt 2 Sefarim uit en leest in de Eerste Sefer aan 6 personen op Sabbat aan 7 personen de afdeling מות אחרי tot den derden kapitel uit, en zegt hierna Kadies.

Bij het tweede Sefer subirt ^[42] de oudste (in functie) Ribi van Kahal wie men het offer ^[43] voorleest waarna Kadies, hij zegt ook de Haftara waarbij men herhaalt: אם תשיב משבת. Vervolgens de offertas, daarna שברך מי חסדך. אשרי, יהי חסדך. Op Sabbat אשר נתן en nadat de Sefarim in de Hechal zijn wederom ^[44] Ascabot en Nedaba. ^[45]

Pag. 189

MOESAF GEBED

De Rabbijnen komen ter Teba en de dienst doende Voorlezer ^[46] begint השיבו ^[47] en daarna de Moesaf in stilte. ^[48] Plechtig begint de Voorlezer de herhaling met אתנו en אוחילה en vervolgt de Moesaf. Het כתר wordt gezongen op melodie למענך. Vervolgens de gehele עבודה סדר waarbij de Hechal geopend wordt door de President. Voor de Selichot het Pizmon עבדיך ^[49] ישראל. Zie hiervoren omtrent herhalingen. Na de קדיש תענו כל ישראל enz. als naar gewoonte tot het einde. Terstond na het עולם אדון ^[50] waarbij ^[51] de Rabbijnen naar hun zetels terugkeren, begint de Rustende Voorlezer ^[52] het middaggebed.

^[40] [JBS] deze zin staat niet in OB, maar is door JM, met fout, over genomen uit AQ. Ik heb hier de correcte tekst weergegeven. Het gaat over het toewijzen van de קדיש aan één Abil voor de komende week, hetgeen gedaan wordt op sabbat bij het verdelen van de Mitswot, zie pagina 209L 1ste alinea. manuscript pagina 116. Sinds ww2 wordt dit niet meer gedaan.

^[41] OB verwijst hier naar hoofdstuk 4 pagina 215, pagina 153 in manuscript

^[42] [JBS] In JM staat hier een komma, maar die is fout. Subiren=opgeroepen zijn. BC schrijft מפטיר יעלה בספר שני

^[43] BC מפטיר

^[44] AQ voegt hier in "eerst heft de Voorlezer het שובה aan"

^[45] AQ voegt toe: "Het Sachariet en Minchagebed geschiedt door de rustende Voorlezer". OB heeft dit ook, en voegt toe "als ook de beide Parasiot"

^[46] BC voegt toe "החזן שקרא כל נדרי יתפלל מוסף"

^[47] AQ voegt toe "קדיש ע"

^[48] OB heft een andere tekst: "Hierna zingt de Voorlezer אתנו אוחילה en vervolgt het Musaph met יתנו en de gehele עבודה סדר zoals het boek aanwijst. Voor de Selichot de Pizmon עבדיך waarbij de Voorlezer herhaalt חסד לאלפים. Na קדיש תענו כל ישראל enz. als naar gewoonte tot het einde.

^[49] JM schrijft hier "Ngabodecha", SRP corrigeert naar "Ngabadadecha"

^[50] SHA voegt toe "ידי רשים וקדיש עולם" Dit staat ook in JDB

^[51] NN en SRP veranderen "waarbij" naar "waarna"

^[52] OB heeft hier een footnote "Het en worden door de Rustende Voorzanger verricht, als ook de beide Paerasiot"

MIDDAGGEBED

[53] De Rustende Voorlezer begint het middaggebed zonder פטום הקטורת, zelfs op Sabbat niet, [54] wederom Ascabot, Nedaba [55] en de Rustende Voorlezer nodigt de President ter Teba en verdeelt de Mitswoth. De Voorlezer zegt הנותן etc. [56], zelfs op Sabbat geen ואני. Er wordt één Sefer uitgehaald waarin aan 3 personen het laatste gedeelte van de Parasa van מות אחרי wordt voorgelezen zonder Kadis. De jongste Ribi van Kahal subirt voor de derde persoon en zegt tevens het Haftara met de herhaling van קל כמוך enz. Na de offertas van de Rabbijn wordt met יהללו het Sefer naar de Hechal gebracht. De Voorlezer vangt aan op bevel van den President תכון en met de Rabbijnen naast zich zegt hij het Amidagebed, in stilte, waarna de herhaling waarin de קדושה op feestwijze wordt gezongen [57]. Vervolgens, op Sabbat צדקתך, zelfs als er een Chatan ter Synagoge is [58], אבינו מלכינו, en de Selichot volgens het boek. Ascabot en Nedaba, waarna de H.H. Chazaniem en Opperrabbijn en beide Ribisiem [59] naast zich, gaan zitten op de Teba [60] waarna de Voorlezer, die Mincha heeft gelezen [61], aanheft het נורא עלילה קל, welks refrein en laatste vers geheel wordt overgezonden. [62] [63]

SLOTGEBED

De Hechal wordt geopend en de Chacham [64] leest op plechtige toon het slotgebed [65]. In de herhaling wordt de כתר gezongen op de wijs van קטנה. Na אחות קטנה לעילה komt de תוקע op de Teba, die na de וידוי [66] 4 stemmen blaast ת'ש'ר'ת [67]. Ten laatste zegt de Chacham 3 maal כלי יוצר enz.

De dienstdoende Voorlezer [68] leest [69] het Avondgebed en begint והוא רחום zonder Kadies. Is

[53] [JBS] ik heb de tekst enigszins aangepast omdat de oorspronkelijke tekst doorloopt en geen sub paragraaf heeft. Idem bij het slotgebed hieronder.

[54] [JBS] tegenwoordig wordt op dit punt, indien mogelijk en noodzakelijk, een korte pauze ingelast.

[55] Hier heeft JM een zetfout, hij heeft Nebada ipv Nedaba

[56] AQ heeft hier "קל ארך אפים" Zelfs op sabbat geen ואני / ברוך המקום. OB schrijft: "De Voorlezer zegt הנותן / ברוך המקום / קל ערך אפים" De opmerking over ואני heeft hij niet.

[57] OB heeft alleen "zingt". SHA schrijft "אחות קטנה of עת שער רצון of קטנה" Ook JDB brengt deze twee melodieën.

[58] DE opmerking over een Chatan heft OB niet

[59] NN en SRP hebben dit veranderd naar Chataniem

[60] Deze zin staat niet in OB

[61] [JBS] dit is door Chaham Pereira veranderd van "Voorlezer" naar "Chacham". En zo staat het in NN en SRP

[62] OB schrijft "waar hij telkens herhaalt de eerste phrase en het laatste vers geheel en al"

[63] JDB brengt hier een algemene opmerking "Men zegt bij de offertas *escribe en Livro de Vidas*" (men zal worden opgeschreven in het boek des levens)

[64] OB: "Rabbijn". OdC: "den rabbijn, die als dan vergezeld is van beide assessoren" (dajanim)

[65] OB schrijft "de rabbijn vangt aan חסדך יהי enz. en leest het נעילה"

[66] NN & SRP: שמע

[67] OB voegt toe "waarop terstond volgt ותעתרו enz."

[68] OB voegt toe "die alleen zijn Talet aanhoudt". Dat staat ook in SHA en in JDB.

[69] OB: "begint terstond והוא רחום als op werkdagen"

Kipoer een Werkdag dan roept de Chazan voor de Amida de pregaõ van אתה חוננתנו^[70] uit.

„*Diraõ vosses a amida de saliente de Sabbath*”

en na het einde herinnert de V. aan het Habdala: ^[71]

„*Diraõ vosses a habdala sobre ó vaso e o fogo.*”^[72]

^[73] Is het Sabbat, dan geen Sjoeba en ook geen הבדלה, doch roept de pregaõ uit van Wijn en Licht.

^[74] Valt het op uitgaande Sabbat, zegt men geen Sjoeba en geen Habdala in de synagoge, doch herinnert hieraan als boven.

De dag na Kipoer leest men ter plaats van בית יעקב de psalm ^[75] בארצך 'ה' רצית gevolgd door Kadies voor Abelim. Is het donderdag dan heft de Voorlezer deze psalm voor de Hechal, na de Wetlezing aan en zegt die dag geen Ascabot.

Op Sabbat tussen Kipoer en Loofhuttenfeest zegt de Voorlezer na Kadies תתקבל de M.S. van שלוש רגלים. Bij Mincha geen צדקתך en uitgaande Sabbat geen שובה en de Voorlezer verzwijgt het woord ששת in de Habdala.

^[70] AQ heeft alle pregaõs op pagina's 139-149

^[71] In NN is toegevoegd: “Sedert 1979 wordt er wel in Snoge uitgaande Kipoer, zowel uitgaande Sjabbat als op een werkdag, הבדלה gezegd. Rabbinale beslissing rabbijn B Drukarch.”

^[72] JDB brengt dis als *Diraõ vosses a habdala sobre ó vaso e (sobre ó) o fogo.*”

^[73] Deze paragraaf staat niet in OB en ook niet in CB maar wel in AQ. [JBS] ik denk dat deze regel fout is. Uitgaande Kipoer is nooit Shabbat. De volgende paragraaf is de juiste.

^[74] Deze paragraaf staat niet in AQ maar wel in OB. Ook in SHA staat het zo. Zie vorige note.

^[75] NN en SRP voegen toe 85, wat refereert naar psalm 85.

Bijlage 1 Eleitos Sabbat Hagadol 1952

EM NOME DE DEOS BENDITO, AMEN.

Em Seis de Nissan de Cinco Mil Sete Centos e Doze, que corresponde a Um de Abril, Mil Novecentos Cinquenta-e-Dois juntarão-se o Conselho deste Comunidade para fazer eleição de dois senhores Parnassim em lugar des que hão de sahir em virtude do artigo trinta-e-um do ,regulamento.

Depois de haver rodupzido o registro dos Senhores Membros eligiveis por dito cargo, se procedeo com a eleição, forão eleitos por maioria de votos os dois Senhores abaixo nomeados. Sendo depois designado o qual dos Senhores parnassim fungira oomo Gabay do anno seguinte, com segue, que lhes seja Besiman Tob.

SAHEM.

ה'ה' Elazar Aharon de Aharon Rod,rigues pereira,
que seraio por Parnas deste Kahal Kadosj
הגביר יהודה ד.ה יהודה מרפוגו,
que seraio por.Parnas deste Kahal Kadosj,
ה'ה' Moseh d.e Hisqitno Ishac aCohen,
que seruio por Parnas Gabay deste Kahal Kad,os.
בסימן טוב תהלת

ELEITOS.

ה'ה' Elazar Aharon de Aharon Rodrigues pereira,
que foi eleito de noao por Parnns deste Kahal Kados,
הגביר יהודה ד.ה יהודה מרפוגו ,
que loi eleito d,e noao por Parnas d.este Kahal Kad,os,
ה'ה' Moseh de Hisquiao Ishac aCohen,
que loi eleito de noao por Parnas Gabay deste Kah,al Kad.os.

Sabado Hagadol 5712 = 1952

Bijlage 2 Benoeming chatanim Rosj Hasjana 1949

Em vinte de Elul de Cinco Mil Setecentos e Nove, que corresponde om quatorze de Setembro de mil Novecentos Quaranta e Nove juntaraõ-se os Senhores do Ma`amad para fazer eleição de dois noivos da Lei, que hão-de servir no próximo ano em virtude do regulamento da Comunidade. E depois de haver discorrido neste particular, foram eleitos os Senhores abaixo nomeados. Que lhes seja besiman tob.

RH 5709 - 1949